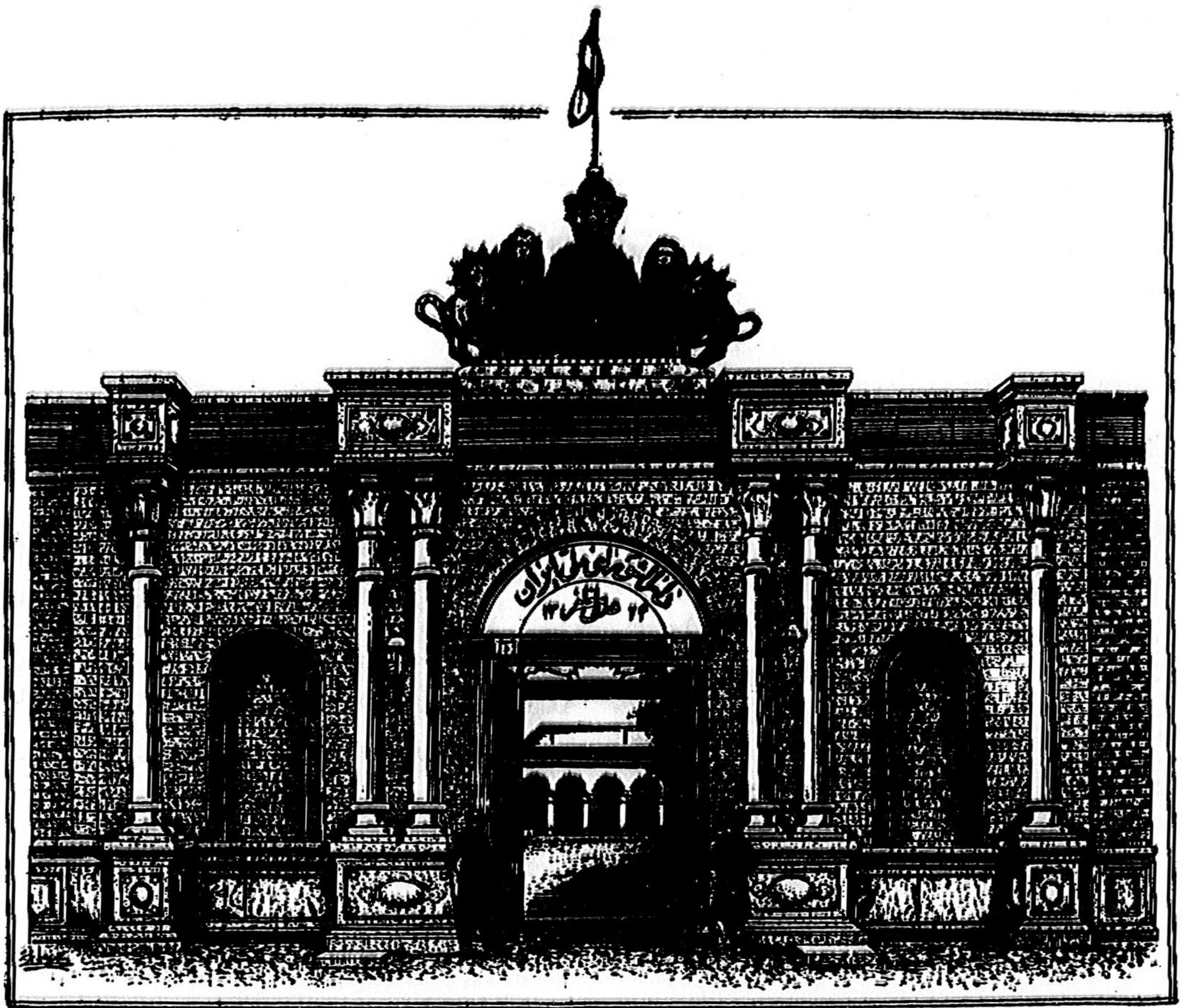

دوره ششم تقنینیه

جلسه ۱۳۶	<h1>مذاکرات مجلس</h1>	شماره ۱۰۱
تاریخ تأسیس آذر ۱۳۰۵ جلسه سه شنبه ۱۰ امرداد ماه ۱۳۰۶ مطابق ۴ صفر ۱۳۴۶	مندرجات فقط شامل مذاکرات مشروح جلسات مجلس شورای ملی خواهد بود پس از ختم هر جلسه کلیه مذاکرات در یک شماره منتشر میشود. مطبعة مجلس	قیمت اشتراك داخله ایران سالیانه ده تومان خارج « دوازده تومان » قیمت تک شماره یک قران

فهرست مندرجات

ردیف	عنوان	از صفحه	الی صفحه
۱	ارجاع مجدد خبر کمیسیون محاسبات راجع بروضه خوانی مجلس به کمیسیون	۲۰۵۲	
۲	تصویب مرخصی آقایان خطیبی - مهدوی - جهانشاهی - کی استوان - آقامیرزا ابراهیم آشتیانی	۲۰۵۲	۲۰۵۴
۳	طرح خبر کمیسیون بودجه راجع باعتبار هشت هزار تومان برای قنوات قزوین و تصویب آن	۲۰۵۴	۲۰۶۱
۴	مذاکره نسبت بخر کمیسیون بودجه راجع به استخدام مهندسیین و متخصصین راه آهن	۲۰۶۱	۲۰۷۹
۵	قانون اعتبار هشت هزار تومان برای قنوات قزوین	۲۰۸۰	

مذاکرات مجلس

دوره شانزدهم تقنینیه

صورت مشروح مجلس سه شنبه دهم ارداد ماه ۱۳۰۶ مطابق ۴ صفر المظفر ۱۳۴۶

جلسه ۱۳۶

غائبین با اجازه جلسه قبل
 آقایان : حاج علی اکبر امین - عراقی - اسفندیاری
 احتشام زاده - لبقوانی - فرشی - عدل - جوانشیر -
 مفتی - زعیم - شریعت زاده - بهبهانی

(مجلس دو ساعت و سه ربع قبل از ظهر بریامت
 آقای پیر نیا تشکیل گردید)
 (صورت مجلس روز یکشنبه هشتم ارداد ماه را
 آقای بنی سلیمان قرائت نمودند)

غائبین بی اجازه جلسه قبل

آقایان: اسدی - علی خان اعظمی - نظام مافی - خشمی - حیدری مکرری - بهار - حاج حسن آقا ملک محمد آخوند - میرزا حسن خان ونوق

دیر آمدگان با اجازه جلسه قبل

آقایان: شیروانی - پالیزی - نوبخت

دیر آمدگان بی اجازه جلسه قبل

آقایان: آقا زاده سبزواری - میرزا احمد خان بدر

رئیس - در جلسه پرروز که بمخارج روضه خوانی رأی گرفتیم اینجا غفلت شد و فراموش کردیم نسبت به قابل توجه بودن پیشنهاد از مجلس انحاز رأی شود چون با اوراق رأی داده اید اگر تصویب بفرمائید آن رأی با اوراق بمنزله رأی قابل توجه بودن محسوب شود و این امر دو مرتبه مراجعه شود بکمسیون محاسبات این ترتیب مخالفی ندارد؟

جمعی از نمایندگان - خیر صحیح است

رئیس - صورت مجلس ابرادی ندارد؟

(گفتند - خیر)

رئیس - صورت مجلس تصویب شد

عده از نمایندگان - دستور . دستور

رئیس الوزراء - بنده اولاً می خواهم يك معذرتی بخواهم و آن این است که نمیدانم هوای این اطاق چه اثری دارد که وقتی آدم می آید در این محل يك قدری حال عصبانی پیدا می کند . بنده در جلسه قبل گمان میکنم که پس از مذاکرات آقای ارباب يك چند کله معترضه در جزو عرایض عرض کردم که شاید بی مورد بوده است ولی عجالتاً استدعائی که از مجلس میشود این است که خیلی وقت کم است انشاء الله یکی دو جلسه اضافی مقرر خواهند فرمود که این کارها بگذرد چون کار هائی که دولت دارد و خیلی لازم است باید تکلیفش معلوم شود یکی اضافات وزارت فوائد عامه است

یکی امر مهندسی است که برای ساختمان راه آهن لازم است یکی راجع بنذوب آهن است و کنترات مسیو مارتین که الان سه ماه است معطل است و این کار از کمیسیون هم گذشته است . مارتین الان مدت سه ماه است بی کنترات است یعنی بی کنترات که نیست ولی محل برای مخارجش نیست . یکی هم اضافات وزارت امور خارجه است که نظر به بعضی مأموریت ها و اینها خیلی ضرورت دارد . لایحه دیگر راجع بیک نفر مهندس نقشه کش است که تقدیم کرده ام و شاید از کمیسیون هم گذشته باشد که آنها اهمیت دارد . یکی هم اضافات وزارت معارف است . اینها هفت فقره کار است که مادامیکه در مجلس است و همه اش هم ضروری است و دولت استدعا میکنند که توجیهی بفرمائید که این کارها زودتر تکلیفش معلوم بشود . حالا دیگر هر کدام از این هفت فقره کار را در مرحله اول میگذارند آن بسته بمیل خود آقایان و کلا است .

رئیس - چند فقره خبر کمیسیون عرایض و مرخصی رسیده است قرائت میشود .

(بترتیب ذیل خوانده شد)

خبر مرخصی آقای خطیبی

آقای خطیبی تقاضای يك ماه مرخصی نموده اند کمیسیون مرخصی ایشان را از روز حرکت تصویب و راپورت آنرا تقدیم میدارد

رئیس - آقایان که مرخصی يك ماهه آقای خطیبی را تصویب می کنند قیام فرمایند
(اغلب قیام نمودند)

رئیس - تصویب شد .

خبر مرخصی آقای مهدوی:

آقای مهدوی تقاضای دو ماه مرخصی نمودند کمیسیون مرخصی ایشان را از روز حرکت تصویب و راپورت آن را تقدیم میدارد .

رئیس - آقای آقا سید یعقوب

آقا سید یعقوب - کرچه بنده با اینهمه مرخصی گرفتن نمیدانم چه باید کرد و راجع به آقای آیه الله زاده اصنهبانی هم بنده در جلسه اسبق عرایض کردم و خیلی هم خجلم ولی چکنم باید بگویم . آقای مهدوی فرمودند که من میروم کمیسیون عرایض برای همین کار . حالا هم بنده از ایشان استدعا میکنم که قبول بفرمایند و این دو ماه را از روزی که مجلس تعطیل میشود ابتدای مرخصی شان قرار دهند .
مهدوی - بنده قبول میکنم .

رئیس - آقای افسر

افسر - چون خودشان قبول کردند بنده دیگر عرضی ندارم خواستم موافقت کنم
رئیس - آقایانیکه مرخصی آقای مهدوی را از تاریخ فردا نادوماه تصویب میکنند قیام فرمایند .
(اکثر قیام نمودند)

رئیس - تصویب شد .

خبر مرخصی آقای جهانشاهی:

آقای مصدق جهانشاهی برای سه جلسه یکشنبه اول و سه شنبه سوم و پنجشنبه پنجم امرداد تقاضای مرخصی نمودند کمیسیون مرخصی ایشانرا تصویب و راپورت آن تقدیم میشود

رئیس - آقای یور تیمور

یور تیمور - بنده مخالفی نداشتم ولی میخواستم عرض کنم که در چند روز پیش آقای آقا سید یعقوب يك شرحی راجع بمرخصیها عرض کردند و اگر باین ترتیب بخواهند مرخصی بگیرند مجلس از اکثریت می افتد و بنده همچو گمان میکنم که آقایان اعضاء کمیسیون مرخصی يك شرم حضوری آنها را گرفته است که هیچکدام را نمی توانند رد کنند و عقیده بنده این است که من بعد رجوع نمایم به کمیسیون قانون استخدام که هیچ مرخصیها را نگاه نکنند که افلاً هر روزه این قدر خبر مرخصی به

مجلس نیاید .

رئیس - این خبری را که ملاحظه مینمائید راجع به گذشته است رأی میگیریم بمفاد این خبر آقایان موافقین قیام فرمایند .
(اکثر قیام کردند)

رئیس - تصویب شد .

خبر مرخصی آقای کی استوان:

آقای کی استوان تقاضای سه ماه مرخصی نمودند کمیسیون مرخصی ایشان را از روز حرکت تصویب و راپورت آن تقدیم میشود

رئیس - آقای آقا سید یعقوب .

آقا سید یعقوب - گمان میکنم خود آقای کی استوان هم بعد از این صحبت ها و استدعای بنده قبول بفرمایند که دو ماه اول تعطیل مجلس باشد گمان میکنم خودشان هم قبول بفرمایند و بنده پیشنهاد میکنم که از اول تعطیل مجلس باشد حالا هر طور جریانش هست مقام ریاست مقرر فرمایند که همانطور بشود

مراضی قلی خان بیات - پیشنهاد کنید .

آقا سید یعقوب - چشم پیشنهاد میکنم
(پیشنهاد خود را نوشته تقدیم نمودند)

رئیس - آقای آقا سید یعقوب پیشنهاد کرده اند که دو ماه باشد از تاریخ فردا . آقایانیکه تصویب می کنند قیام فرمایند .

(اکثر نمایندگان برخاستند)

رئیس - تصویب شد .

خبر مرخصی آقای آقا میرزا ابراهیم آشتیانی:

آقای آقا میرزا ابراهیم آشتیانی تقاضای سه ماه مرخصی نمودند کمیسیون دو ماه مرخصی ایشان را از روز حرکت تصویب نمود و راپورت آن تقدیم میشود .

رئیس - آقای بیات

مرراضی قلی خان بیات - بنده عرضی ندارم .

رئیس -- آقای آقا سید یعقوب .

آقا سید یعقوب - گرچه آقای بیات زود از میدان در رفته ولی بنده عرض خودم را میکنم و از میدان در نیروم و همان پیشنهاد را در باره آقای آقا میرزا ابراهیم آشتیانی میکنم که دو ماه از اول تعطیل باشد .

رئیس -- رأی میگیریم بمرخصی در ماهه آقای آشتیانی از فردا آقایان موافقین قیام فرمایند .

(اکثر قیام نمودند)

رئیس -- تصویب شد . بقیه اش را می گذاریم برای

آخر جلسه . آقای روحی

روحی - عرضی ندارم .

عده از نمایندگان - دستور .

رئیس -- پیشنهادی راجع بدستور رسیده است قرائت

میشود .

(اینطور قرائت شد)

سه جلسه بی درین تقاضای جزو دستور شدن رایورت کمیسیون بودجه راجع به هشت هزار تومان مخارج قنوات قزوین را نموده ایم و نظر به سختی کار آب در شهر قزوین و نظر بگذشتن موقع در صورت تعطیل يك ماهه مجلس شورای ملی . نظر باین مقدمات تقاضا میشود امروز در درجه اول دستور لایحه فوق را جزو دستور قرار بدهند ثابت و بعضی از نمایندگان

رئیس - تقاضای دیگر .

(اینطور قرائت شد)

بنده پیشنهاد میکنم که در درجه اول لایحه متخصصین راه آهن در دستور گذاشته شود . مرضی قلی بیات

رئیس - آقای ثابت

ثابت - بنده در دوره قبل و در این دوره تا بحال بواسطه خرابی اوضاع قزوین مکرر به دولت های گذشته و دولت حاضر عرض اهالی را رساندم و تکرار آن صحبت ها را حالا نمی خواهم

جهات باشد واقعا باید موافقت کنیم مخالف هستیم ولی مخالفت بنده اساساً اصولی است و مربوط باین لایحه هم نیست بنده باید این مخالفت را در دو جلسه قبل راجع بلایحه که مربوط بصحیه بوده و مطرح شد کرده باشم ولی متأسفانه چون خبر کمیسیون حاضر نبود و بنده نخوانده بودم این بود که مخالفت نکردم و آن لایحه همانطور بدون مخالفت گذشت یعنی بنده اظهاری نکردم ولی چون در آن لایحه عریاضی نکردم حالا در این لایحه مخالفت اصولی میکنم و نظر خودم را عرض میکنم .

بودجه را اینطور تعریف می کنند: پیش بینی عایدات و مخارجی است که باید در مدت معینی که يك ساله است وصول شده و تأدیبه شود . چونکه گفتیم بودجه پیش بینی عایدات و مخارج است ممکن است که در این پیش بینی بعد از اینکه بموقع عمل گذاشته شد يك عوائدی زیاد تر از آنچه که پیش بینی شده وصول شود و يك مخارجی هم بیش از آنچه که پیش بینی شده خرج شود البته وضعیت هر سنه مالیه را بعد از خاتمه عمل آن سنه باید سنجید که آیا بودجه آن سنه به نفع مملکت تمام شده یا بضرر مملکت . بعبارة اخري عایدات بیش از آنچه که پیش بینی شده وصول شود و مخارج کمتر بشود یا برعکس . ولی هیچ تصور نمیکنم که مملکتی باشد که اگر يك اضافه عایداتی داشته باشد آنها را در نظر بگیرد و بگوید اضافه عایدات داریم ولی اضافه مخارج را در نظر بگیرد و صرف نظر کند در هیچ مملکتی همچو چیزی دیده نشده است هر مملکتی در آخر دوره عمل وضعیات آن سنه مالیه را می بیند اگر عایدات زیادتر شد و بیش از مخارج شد میگوید این سند بنفع مالیه مملکت است و اگر مخارج بیشتر شده است میگوید بضرر مالیه مملکت تمام شده است ولی هیچ ممکن نیست که مملکتی اگر عایداتش زیاد شد آن را در نظر بگیرند ولی مخارج اگر زیادتر شد آن را در نظر نگیرند و بگویند ما این جا نفع داریم و از آن

مخارج صرف نظر میکنیم . در دو جلسه قبل بنده این جا يك پیشنهادی کردم راجع بخریبان مالیه که حوالجات وزارت مالیه را قبل از امضای وزیر مالیه کمیسیون تصدیق کند و نظرم این بود که پس از تصدیق کمیسیون صورت حوالجات بمجلس فرستاده شود این پیشنهاد بنده نه از این راه بود که بنده اعتماد نداشتم بدولت یا بوزیر مالیه . خیر ، از این نظر نبود . بلکه این هم يك پیشنهاد اصولی بود که اگر ما قانون محاسبات را اجرا کنیم طبعاً این پیشنهاد هم اجرا میشود زیرا یکی از مواد قانون محاسبات این است که حوالجات را قبل از امضای وزیر آنها باید تصدیق بکنند . مقصود بنده این بود که يك وقتی از حدود اعتبارات تجاوز نشود و طوری نشود که بعد یعنی در آخر دوره عمل ما به بینیم که ده کرور بازده کرور چنانکه مکرر در مجلس گفته شد که اداره ارزاق از اعتباری که مجلس تصویب کرده تجاوز کرده است و قریب یازده کرور کسر دارد . مقصود بنده این بود اگر يك وقتی تجاوز کرد مجلس مطلع بشود و جلوگیری کند . که بالاخره آن پیشنهاد بنده از مجلس نگذشت حالا هم خیلی زیاد عرض نمیکنم و از موضوع خیلی خارج نمیشوم موضوع روی این لایحه اضافات هزار و سیصد و پنج است محلی که برای این لایحه معین شده اضافه عایدات سال ۱۳۰۵ است یعنی میگویند در سال ۱۳۰۵ يك اضافه عایداتی داریم ولی ابدأ آن قروض ۱۳۰۵ را در نظر نمیگیرند حالا خواه آن قرض با تصویب مجلس باشد خواه بدون تصویب وقتی که ما موازنه کنیم و بسنجیم باید هم عایدات ۱۳۰۵ را در نظر بگیریم هم مخارج ۱۳۰۵ را باید هر دو حساب بشود . اگر زیاد آمد آنوقت اضافه عایدات موجود است چطور ما می توانیم بگوئیم که در سنه ۱۳۰۵ عایدات اضافی داریم ولی آنچه را که اداره ارزاق و انبار تجاوز کرده است و از حدود بودجه مصوبه بیرون رفته است و قرض کرده است هیچ در نظر نمیگیریم اینها هم قرض مملکت است اگر از روی

بکنم که از طرف دو آنها کمتر مساعدت در این باب میشود برای اینکه یکی از بلوک قزوین بلوک دشتانی است که باندازه آن جا اوضاعش خراب است که بنده گمان میکنم اگر همین نزدیک یکی دو سال هم بگذرد آن جا يك زمین هائی میشود بابر و لم بزرع . عجاناً مطلبی که از طرف دولت مساعدت شده است و در کمیسیون بودجه هم تصویب شده است و اهمیت آن در نظر گرفته شده این است که اهالی قزوین را از حیث آب میخواهند قدری راحت کنند اهالی قزوین برای آب خوراکی شان دچار زحمت شده اند و باید بروند از بیرون شهر آب اگر گیرشان بیاید بیاورند . کمیسیون بودجه متوجه این نکته شده و خبری تقدیم کرده حالا استدعا میکنم از آقایان که این خبر را در درجه اول جزو دستور قرار بدهند که رأی داده شود و اهالی قزوین از این بی آبی راحت شوند

رئیس -- آقای بیات

مرضی قلیخان بیات - عجاناً خوب است باین پیشنهاد رأی گرفته شود اگر مجلس رأی داد مطرح می شود والا پیشنهاد بنده مطرح بشود

رئیس -- مخالفی دارد ؟

(گفتند . خیر)

رئیس -- ماده واحده قرائت میشود .

(اینطور قرائت شد)

ماده واحده - وزارت مالیه مجاز است از اضافه عایدات سنه ۱۳۰۵ مبلغ ۸۰۰۰ تومان برای قنوات قزوین بشرح ذیل مصرف نماید .

برای قنات خیابان ۵۰۰۰ تومان

برای قنات سیاه و قنات آخوند ۳۰۰۰ تومان

جمع ۸۰۰۰ تومان

رئیس -- آقای دکتر مصدق

دکتر مصدق - بنده خیلی متأسف هستم که با این لایحه هشت هزار تومان که حقیقه بهر جهتی از

قواعد بودجه بخوایم کار کنیم باید کلیه عایدات و مخارج هزار و سیصد و پنچ را در نظر بگیریم و پس از موازنه و وضع مخارج اگر عایدات زیاد شد و خرج کم آنوقت خرج کنیم. این قاعده بودجه است که در همه جا معمول است ولی اگر هم قاعده بودجه نباشد و بگوئیم که خیلی خوب ما این قروض خودمان را خواهیم دادولی عجلتاً این اضافه عایدات فعلی را ما بیک مصرف دیگری می خواهیم برسانیم و فایده این کار از برای مملکت زیاد تر است خوب. این هم يك موضوع و يك اصلی است و اگر ما بخوایم روی این اصل حرف بزنیم باید این مسئله در نظر گرفته شود که این يك میلیون و نیم را بیک مصرفی برسانند که لا اقل ثروت ملی ما را زیاد کند نه اینکه روز بروز بر فقر و فلاکت مردم بیفزائیم. هر کس که بخواید ثروت خودش را زیاد کند لابد با مخارج خودش را کم می کند با عایدی خودش را زیاد میکند. يك مملکتی هم وقتی که بخواید ثروت ملی خودش را زیاد کند یا باید صادرات خود را زیاد کند یا واردات خود را کم کند. در موضوع صادرات تصور می کنم دولت فعلاً نتواند اقدام مفیدی بکند چون صادرات هر مملکتی يك مال التجاره است که در هر بازاری بسته بنظر خریدار است و سلیقه خریدار مال التجاره را تشخیص میدهد و هر قدر مال التجاره ارزانتر و مطابق سلیقه خریدار باشد مشتری بیشتر میشود و صادرات مملکت از این راه زیاد میشود و اگر امروز دولت بخواید اقدام کند در تکثیر زراعت پنبه و فرش که از این مملکت خارج میشود و جزو صادرات مملکت ما هست البته خیلی مفید است ولی نتیجه اش عملی نیست و باید خود مردم این اقدامات مفیده را بکنند ولی دولت برای اجرای این مقصود کاری را که باید اقدام کند این است که سعی کند واردات کم بشود البته اگر يك مملکتی وارداتش کم شد بر ثروت ملیش افزوده خواهد شد همچنانکه اگر صادراتش زیاد شود باز ثروتش زیاد خواهد شد و واردات

مهمی که در این مملکت هست دو قسمت است که اگر باین دو واردات دولت يك توجهی بکنند خیلی مفید است. یکی قند است. اما راجع به قند که نتیجه اش آنی است بنده آنچه را که اطلاع دارم و تحقیقات کامله کردم مطابق تحقیقات متخصصین عریض خود را خدمت آقایان محترم عرض میکنم و البته هر نظری که دارند خواهند فرمود. ما امروز از ممالک خارجه سالی ۲۲ میلیون من قند میخریم که در واقع آن مصرف کنندگان قند سالی بیست و دو میلیون تومان اگر يك من يك تومان حساب کنیم پول میدهند چهارده میلیون این پول مطابق احصائیه سال قبل بخارجه داده میشود و هشت میلیون در داخله. از بابت کرایه و مخارج گمرکی و غیره داده میشود که میشود ۲۲ میلیون تومان. بنابراین ما ۱۴ میلیون تومان در سال پول قند بخارجه میدهیم. مطابق تحقیقات از متخصصین که یکی از آنها آقای معاون محترم وزارت فواید عامه هستند و تحقیق کرده اند و در اینجا تشریف دارند در هر هزار خروار زمین مزروع صد هزار خروار چغندر میدهد. اگر ما هزار خروار زمین مزروع را زراعت چغندر بکنیم در کرج و کمال آباد نزدیک طهران می توانیم صد هزار خروار چغندر داشته باشیم و يك کارخانه قند متوسط چنانچه دولت ترکیه خریده است به ششصد هزار تومان ما اگر بخوایم يك قدری بزرگتر و بهتر باشد دویست هزار تومان اضافه بدهیم میتوانیم با هشتصد هزار تومان يك کارخانه قند سازی وارد ایران بکنیم که سالی سه ماه هم کار میکنند یعنی سه ماه زمستان را زیرا در اوقات دیگر چغندر خراب میشود و در سال نود روز یا صد روز در يك کارخانه قند سازی کار میکنند. این کارخانه روزی هزار خروار چغندر لازم دارد در صد روز می شود صد هزار خروار. خرواری دو تومان هم قیمت آن را حساب کنیم میشود دویست هزار تومان و يك کارخانه قند روزی هشتاد خروار ذغال سنگ میخواید که روزی

هشتاد خروار در مدت صد روز میشود هشت هزار خروار و اگر ذغال را خرواری سه تومان هم حساب کنیم از همین معدن آوبك نزدیک کرج (و حال آنکه کمتر هم میشود و در سر معدن ذغال را خرواری بازده قران هم میشود خرید فقط کرایه کران است) بیست و چهار هزار تومان میشود. چغندر هم تقریباً عرض کردم دویست هزار تومان میشود. اگر این مبالغی را که عرض کردم در سال خرج يك کارخانه قند سازی بکنیم و قیمت خود کارخانه را هم هشتصد هزار تومان حساب کنیم که مبلغ هفتاد و شش هزار تومان هم حقوق مهندسین و سایر مخارج آن خواهد بود آنوقت کلیه خرج آن با استثناء قیمت کارخانه در سال سیصد هزار تومان میشود و اگر این مقدار را خرج کنیم از يك چنین کارخانه سالی يك میلیون و نیم قند عاید میشود و این يك میلیون و نیم قند را اگر یکمن پنجقران هم حساب کنیم ما میتوانیم سالی هفتصد و پنجاه هزار تومان از يك کارخانه که سیصد هزار تومان خرج آن بکنیم بهره و فایده ببریم آقای معاون وزارت فواید عامه این جا هستند خودشان تحقیقات کرده اند و مقالاتی هم در این زمینه نوشته اند حالا هم بنده تصور میکنم اگر ما از این يك میلیون و نیم اضافه عایدات که همه اش را می خواهیم خرج کنیم لا اقل بقدر خرید يك کارخانه قند سازی از مخارج غیر ضروری صرف نظر کنیم و همان مبلغ از این محل موضوع کنیم خیلی بموقع و خوب است مثلاً آقای وزیر معارف تشریف دارند خدمتشان عرض میکنم که اگر ما اطفال مان را در همین مدارس که فعلاً هست درس بدهیم ضرری بمملکت نمیرسد ولی اگر پدراطفال چیزی نداشته باشند که اطفال شان را بمدرسه بفرستند آن برای مملکت ضرر دارد و ما باید از آن مخارج و چیزهایی که حقیقهً خیلی خیلی ضروری نیست صرف نظر کنیم و يك کارخانه قند سازی در این مملکت وارد کنیم و برای امتحان هم که باشد این رشته را تعقیب کنیم

رئیس -- آقای باسائی

باسائی - فرمایشاتی که آقای دکتر فرمودند غالباً يك مطالب اصولی بود که نمابندگان محترم همه عقیده دارند آنها و معتقدند که باید نسبت با امور اقتصادی مملکت يك اهتمام بیشتری بشود و مخصوصاً باید سعی کنیم در تقلیل واردات مملکت. يك فرمایشاتی هم راجع به بودجه مملکتی فرمودند که بودجه عبارت از عایدات پیش بینی شده و مخارج پیش بینی شده است از برای مدت یکسال و باید ما بر گردیم به سنه ۱۳۰۵ و به بینیم در مقابل عایدات ما قروضی هم داریم یا نه؟ این فرمایشات همه صحیح است ولی عایدات پیش بینی شده و مخارج پیش بینی شده برای یکسال مخصوصاً قسمت مخارج آن يك چیزهایی نخواهد بود و ممکن است که يك خرجی برای يك مرتبه پرداخته شود که با اصطلاح ما می گوئیم اعتبار. یعنی يك مبالغی

را مجلس يك مرتبه رأی میدهد كه بیک وزارتخانه برای يك خرج مخصوصی بپردازند. البته آن مبلغ هم پرداخته میشود ولی این مبلغ جزو بودجه سالانه همان سال منظور میشود اما این قبیل مخارجی كه در این لایحه پیشنهاد شده جزو بودجه سالانه هم سال نخواهد بود بلکه برای يك مرتبه تصویب میشود كه در ظرف يكماه بادمه حواله شود و پرداخته شود ولی جزو بودجه نميآید در دو دوازده ماه منظور نمیشود. بکسمت فرمایشی فرمودند كه ما باید حساب قروض ۱۳۰۵ را بكنيم. البته دولت كه مي گوید من در حدود سه كرور تومان اضافه عایدی دارم بدیهی است مجلس كه يك تصویبانی کرده است و يك قوانینی راجع بمخارج گذرانده است و باید آن مخارج پرداخته شود دولت آنها را در نظر گرفته است و ميگويد اضافه عایدی داریم و يك خرج نازم برای آن اضافه پیشنهاد میکند منتهی این خرج نازم را بطور اعتبار پیشنهاد میکند كه برای يك مرتبه داده شود و تقریباً میشود گفت مربوط به بودجه عمومی نخواهد بود و این سه كرور يك اعتباراتی است كه بهر وزارتخانه يك مقدار مخصوص اعتبار داده میشود كه برای مخارج مخصوصی كه لازم است خرج نمایند مثلاً ماصد و چهل هزار تومان از این اضافه عایدی مان را تخصیص می دهیم بوزارت معارف برای ساختن اونیورسیتة این البته برای يكمرتبه است. یادویست هزار تومان میدهیم بوزارت داخله برای ساختن محبسهای نظمیة مركز كه يك صورت آبادی داشته باشد یا مخصوصاً محبسهای ایالات و ولایات كه خیلی خراب است. البته آنهم برای يك مرتبه است و مربوط به بودجه سالانه نیست و همینطور كه عرض كردم اگر يك اضافه عایدات مسامی نبود دولت پیشنهاد نمی كرد و اگر يك قروض مسامی هم داشته باشیم كه مجلس شورای ملی تصویب کرده باشد و دولت هم تعهد کرده باشد و بایستی پرداخته شود البته پرداخته میشود ولی آنها از مازاد این سه كرور تومان است. چون بنده اطلاع

دارم كه اضافه عایدات سیصد و چهار و سیصد و پنج از سه كرور هم بیشتر است. راجع بمخارج اداره ارزاق اشاره فرمودند. مخارج اداره ارزاق يك وجوهی است كه پرداخته شده و مربوط به این سه كرور نیست. يك وجوهی از خزانه بارزاق پرداخته شده كه يك قسمتش موجود است و جنس است و غله است كه بتدریج فروخته میشود و مصرف میشود و پولش بر می گردد. يك مبلغش هم كاهبون و انووس است كه الان حاضر است و جزو ثروت عمومی است. يك قسمت هم هست كه بمردم داده شده است مثل آن مبلغی كه يك دفعه هم عرض كردم كه بارباب حیدرعلی و فرخ خان و میرزا علی انارکی و محمد آقاخان كه چهار نفر دلال هستند داده شده است. مبلغ سیصد و پنجاه هزار تومان بتوسط اینها باعرا ب داده شده است كه ميگویند شاید بتوان مسترد داشت. يك مبلغ دیگر هم قرضی است كه از ارزاق بادارات مالیه داده اند مثل اینکه هشتاد و پنج هزار تومان باذری بایمان داده اند و هفتاد و پنج هزار تومان بخوزستان داده اند و مبلغی به بلدیة خراسان داده اند و اینها هم البته بتدریج مسترد میشود و بجزانه بر می گردد و مربوط با اضافه عایدی سه كرور نیست كه دولت پیشنهاد کرده است. فرمودند كه خوب است این اضافات بیک مصرف مفیدتری رسد این را هم همه تصدیق می كنیم كه مخارج مهم و اهم در مملكت هست كه میشود از حیث تربیت یکی را مقدم داشت. بر دیگری ولی تصدیق می فرمائید كه این وضع بودجه گذرانی مجلس باعث شده است كه كمسیون بودجه هم دقت و مطالعه در بودجه ها نميكنند ما خودمان در كلیة بودجه های مصوبه ۱۳۰۴ يك اعتراضات و ایراداتی داریم يك دوائر و مؤسسات زیادی هست كه باید بتدریج آنها حذف بشود و اگر بودجه تفصیلی را كمسیون رسیدگی كند و بمجلس بیاید بعقیده بنده شاید پنج شش كرور صرفه جوئی میتوانیم بكنیم این عقیده بنده و يك عده است كه میشود از تشکیلات

فعلی مملکتی این مبلغ صرفه جوئی كرد و مخارج غیر لازم را زد. البته در آنوقت ممكن است همه باحضرت مستطاب عالی موافقت فرمایند كه آن صرفه جوئی ها بمصرف يك امور اقتصادی كه موافق ثروت است برسد این فرمایشانی كه حالا فرمودید تصور میکنم اگر نامل فرمائید در موقعی كه بودجه عمومی میآید فرمائید انبساط است شاید يك عده دیگری هم موافقت كنند و پیشنهاد كنند كه يك صرفه جوئی هائی بشود و يك دوائری حذف شود مثل ادارات شرق و غرب و شمال و وزارت داخله یا مثل دوائر زیادی وزارت مالیه یا خیلی از وزارتخانههای دیگر ولی عجبالتاً كه يك پیشنهادی از طرف دولت شده است راجع بقنوات قزوین (كه همان طوری كه آقای ثابت توضیح دادند اهالی شهر قزوین دچار بی آبی هستند و دارد شهر باین مهمی از عمران و آبادی می افتد و قنواتش همه مخروبه شده است و يك مساعدت مخصوصی باید با آنجا بشود) دیگر مقتضی نبود كه حضرت مستطاب عالی يك مسائل عمومی و كلی را راجع باین هشت هزار تومان در برابر این مطلب بگذارید. و بیاناتی فرمائید در هر حال تصور میکنم این مذاکرات حضرت عالی هم يك توجهی باید بهش بشود. فرمودند ما باید سعی بكنیم كه از واردات كاسته شود و از مخارج كم بشود و يك حسابهای هم فرمودند كه اگر یولی صرف كارخانه قندسازی بكنیم چقدر بول چقدرش میشود یا چقدر صرف ذغال سنگش میشود و چه مخارجی دارد. اینها تمام بجای خودش صحیح است ولی تصدیق می فرمائید كه اگر این مبلغ هشت هزار تومان را ما رأی ندهیم. كارخانه درست نمیشود و كافی نیست و خوب بود این فرمایشات را در موقع دیگر می فرمودید. البته ما همه با عقیده حضرت مستطاب عالی موافق هستیم كه باید يك فکری برای تقلیل واردات مملکتی و ایجاد مؤسسات نافع و عام المنفعه بكنیم كه منابع ثروت ما استخراج بشود و موجب مزید ثروت عمومی

بشود چه از حیث ترمید صادرات و چه از حیث تقلیل واردات كه ما خودمان يك موادی را كه ما بحتاج مملكت است در درجه دوم و سوم در مملكت خودمان عمل بیاوریم كه محتاج واردات زیادی نباشیم. این نكات همه در جای خودش صحیح است و تصور نمی كنم هیچيك از آقایان نمایندگان هم مخالف با نظریه جنابعالی باشند ولی هیچكدام از این مطالب مربوط به هشت هزار تومان نبود و خواهش میکنم كه آقایان هم موافقت فرمایند كه از نقطه نظر رعایت اهالی قزوین این هشت هزار تومان تصویب شود و يك لوابج مهم تری هم كه هست زود تر بگذرد.

عده از نمایندگان - مذاکرات كافی است

دكتر مصدق - اجازه می فرمائید يك توضیحی عرض

كنم ؟ در حدود نظامنامه است

رئیس - فرمائید.

دكتر مصدق - بنده قبلاً هم عرض كردم كه نظر بنده باین

هشت هزار تومان نبود. نظر بنده باعتبارانی است كه بعد میآید

رئیس - پیشنهاد آقای ثابت قرائت میشود

(این قسم قرائت شد)

مطابق تحقیقات محلی قنات شاه و آخوند هر يك

هزار تومان بیشتر مخارج ندارد و قنات خمار ناش كه از

قنات عام المنفعه قزوین است ممكن است از همین محل

تعمیر و دائر شود

لذا پیشنهاد میکنم بعد از لفظ قنات آخوند اضافه

شود (و خمار ناش) ثابت - ابراهیم

ثابت - نظر پیشنهاد دهندگان كه يكیش هم خود

بنده هستم این است كه در تمام شهر آب پیدا بشود

و از حیث آب راحت شوند. از جمله قنات قزوین

كه عده زیادی از اهالی شهر از آن مشروب میشوند

قنات خمار ناش است و اگر چنانچه از این محل سهمی

بآنجا داده نشود اهل آن قسمت از شهر در محظور و

سختی می افتند و شاید تولید يك فسادى هم در این ضمن

بشود و لازم است يك سهمی هم برای آن قنات منظور شود در این لایحه .

رئیس -- آقای آقا سید یعقوب

آقا سید یعقوب -- بنده میخواستم عرض کنم که این اعتباری است که مجلس بدوات میدهد و دولت هم در این جا باید نظر نمایندگان محلی را نگاه کند . هر جا که اهمیتش بیشتر است آن جا عمل کند

نابت -- اجازه میفرمائید ؟

حاج آقا رضا رفیع -- اجازه میفرمائید ؟

رئیس -- عضو کمیسیون هستید ؟

حاج آقا رضا رفیع -- بلی .

رئیس -- بفرمائید .

حاج آقا رضا رفیع -- عرض کنم که این پیشنهاد را بنده میتوانم قبول کنم ولی از خود ایشان بنده استدعا میکنم مسترد بدارند برای خاطر اینکه اگر مسترد ندارند و قابل توجه شود این کار امروز نمی گذرد و میباید برای جلسات بعد و برای خود شما بهتر است که مسترد نمائید

نابت -- اجازه میفرمائید ؟

رئیس -- اگر برای توضیح است که نمی شود ولی اگر می خواهید استرداد کنید ممکن است .

نابت -- چون صورت قنات دیگر را نوشته اند اینهم باید نوشته شود و الا ممکن است بطور کلی بنویسند برای مصرف قنات قزوین .

رئیس -- چون برای اخذ رأی عده کافی نیست ممکن است مذاکره شود .

مهدوی -- اجازه می فرمائید ؟

رئیس -- بفرمائید .

مهدوی -- بنده تصور میکنم اگر از طرف کمیسیون قبول شود در مرتبه بعد کمیسیون بر نمی گردد و حالا هم منشی کمیسیون قبول می کند و رأی قطعی گرفته میشود دیگر ارجاع بکمیسیون نباید بشود .

دکتر طاهری -- آقا زاده سبزواری -- نجومی -- افشار سید کاظم بزدی -- امیرحسینخان -- بنی سلیمان -- افخمی محمود رضا -- فهیمی -- غلامحسین میرزا -- فرمند -- میرزا ابراهیم آشتیانی -- شیخ الاسلام ملابری -- عصر انقلاب -- نفاة الاسلام بروجردی -- نفاة الاسلامی -- کلالی -- دولتشاهی -- مهـدوی -- طباطبائی دیبا عباس میرزا -- محمدولی میرزا -- موقر -- حاج غلامحسین ملک -- حاج آقا رضا رفیع -- مرتضی قلیخان بیات -- شریعت زاده -- آقا سید یعقوب -- مدرس -- آقا سید احمد بهبهانی -- حاج میرزا مرتضی -- میرزا سید مهدی معتمد -- عمادی -- حاج آقا حسین زنجانی -- عبدالامیرخان نگهبان -- میرزا هاشم آشتیانی -- هاشم آقا ملک مدنی -- دشتی -- میرزا صادق خان خواجوی -- دادگر -- میرزا حسن آية الله زاده امام جمعه اهر -- میرزا عبدالباقی -- میرزا احمدخان بدر

رئیس الوزراء -- بنده استدعا میکنم لایحه مهندسين راه آهن را مقدم بفرمائید و جزو دستور بگذارید .

رئیس -- آقای زوار پیشنهاد کرده اند که لایحه راجع بوزارت خارجه مقدم باشد

زوار -- بنده راجع بمهندسين راه آهن موافقم که مقدم باشد بعد از آن لایحه اضافات وزارت امور خارجه مطرح شود .

افسر -- هر کدام را دولت مقدم میداند آن را مقدم باید داشت .

رئیس -- خبر کمیسیون بود چه راجع بمهندسين راه آهن طبع و توزیع شده است مذاکرات راجع بکلیات است . آقای عمادی موافقید ؟

عمادی -- نسبت بلایحه راه آهن در بعضی موادش بنده عریضی دارم

رئیس -- فعلاً مذاکرات راجع به کلیات است .

عمادی -- بنده در کلیات عرضی ندارم

رئیس -- آقای دشتی

دشتی -- در مقدمه که برای این لایحه نوشته اند ذکر کرده اند که از نقطه نظر تسریع در ساختمان راه آهن این لایحه را تقدیم کرده اند . بنده هم در تسریع لایحه ساختمان راه آهن مخالفتی ندارم ولی لایحه کاملاً مفید تسریع نیست . برای تسریع در ساختن راه آهن باید مهندسين ساختمان را بیاورند بآمران در صورتیکه بعضی از فقرات این لایحه مربوط به مهندسين نقشه برداری است و بعقیده بنده در نقشه برداری تسریعی لازم نیست برای اینکه راه آهن را لابد از دو طرف شروع خواهند کرد و این دو طرف هم نقشه برداری کامل شده است و در این ضمن که دو طرف را ساختمان می کنند ممکن است مهندسين سابق مان که شش دسته هستند ادامه بدهند به نقشه برداریشان و بقیه راه را نقشه برداری کنند بنابراین لزومی ندارد که ما تسریع در نقشه برداری کنیم . قسمت اول ماده اول که نه نفر بر مهندس امریکائی را می خواهند استخدام کنند برای نقشه برداری است فقره ششم ماده اول باز راجع به نقشه برداری است و این لایحه برای تسریع امر راه آهن است . در مقدمه اش که اینطور تصریح کرده اند ولی اغلب فقرات آن راجع است به نقشه برداری در صورتیکه نقشه برداری لزومی ندارد يك مسئله دیگر که باعث مخالفت بنده است این است که دولت خودش نمیتواند متصدی ساختمان راه آهن باشد و بصره نزدیک نیست و نافع نیست و بهتر اینست که ساختمان راه را مخصوصاً بکمپانی های خارجه بمنافعه بدهد فقط چیزی که در این مورد دولت میگوید این است که ما ابتداء خودمان میخواهیم يك قسمت از این راه را بسازیم و به بینیم چقدر خرج بر می دارد که میزان در دست ما بیاید و بعد از آنکه میزان دست مان آمد آنوقت ممکن است بمنافعه گذاشت . اولاً این نقاطی را که دولت میخواهد بسازد میزان برای تمام نقاط نیست برای اینکه قسمت هایی که می خواهند بسازند مختلف است زمین صاف دارد کوهستانی هم دارد و اینها ابتدا شباهتی بهم ندارند زمین

مسطح کمتر خرج دارد تا زمین کوهستانی و میزان معین دست نمی آید علاوه بر این اگر ما آمدیم و راه را ده یا بیست فرسخ ساختیم و میزانی هم برایش معین شد که در هر فرسخی فرضاً صد هزار تومان خرج دارد این را لابد کمپانیهای خارجی می فهمند و در حدود آن مخارج یعنی آن مقداری که ما در یک فرسخ کردیم مناقصه را قبول میکنند در صورتیکه بطور حتم برای دولت زیاد تر از آن مقداری که برای کمپانی تمام میشود تمام خواهد شد. در هر صورت برای ما خیلی گران تمام میشود و این میزان که ما می سازیم یک میزانی بدست کمپانی میدهد که در حدود آن میزان مناقصه را قبول میکنند. در هر صورت ما میخواستیم این را بفهمیم که این لایحه راجع بساختن است یا راجع به نقد برداری؟ اگر راجع به نقشه برداری است پس چرا در مقدمه ذکری از تسریع در ساختمان شده است؟ یکی دیگر از عرایض بنده این است که در ملیت این مهندسیں يك تشتمت فوق العاده قائل شده اند از آمریکا و سوئیس و آلمان و هلند و فرانسه و بلژیک. یعنی تقریباً از تمام دنیا مهندس خواسته اند و بنده نمیدانم که این چه لزومی دارد باید دولت تشخیص بدهد که کجا مهندس و متخصص بهتر و بصره نزدیک تر است و منافعی بیشتر است از آن جا میخواهند از جمله نه نفر بر مهندس یعنی نیمچه مهندس از آمریکا خواسته اند که حقوق آنها در ماهی از سیصد دلار تجاوز نخواهد کرد. با این گران فوق العاده که در آمریکا موجود است اغلب عملیات در ماه دوست دوست و پنجاه الی سیصد دلار حقوق میگیرند آنوقت در واقع و حقیقت برای ما مهندس نمی فرستند یعنی نیمچه مهندس خوب برای ما نخواهند فرستاد که ما بتوانیم از وجود آنها استفاده کنیم. ما در کمیسیون بودجه این حرف را زدیم و دولت توجهی نکرد و آن این بود که گفتیم مهندسیں آلمانی هم بصره نزدیک ترند هم متخصص فنی شان بیشتر است. چه الزامی دارد از

امریکا بیاورند؟ گفتند برای تناسب این مهندسیں با مستر پلند که رئیس راه آهن است، البته معاون پلند با بعضی رؤسای درجه اول که متصل با او در تماس هستند مانعی ندارد که امریکائی باشند ولی بر مهندس بعضی نیمچه مهندس که زبردست مهندسیں باید کار کنند این چه لزومی دارد که باید امریکائی باشند. چرا مرمباش از آلمان و هلند نوشته اند؟ اینجا يك بام و دو هوا قائل شده اند؟ در بعضی جاها بر مهندس امریکائی قائل شده اند برای تناسب با مستر پلند در صورتیکه مهندسیں درجه اول هم نیستند و در بعضی جاها مهندس را از سایر مالک دیگر خواسته اند. مثل این است که دولت خواسته است تمام سفارنخانهها را راضی کند، از این سفارنخانه چند تا و از آن یکی چند نای دیگر... بکنفر از نمایندگان - گوشت قربانی است.

دستی - در وقتیکه لایحه استخدام دوازده نفر متخصص امریکائی مطرح شد يك نفر را بعنوان معاونت می گفتند برای مستر پلند در مرکز لازم است باشد یعنی این نقشه های کوچک کوچک و تیکه هارا که می آورند جمع کنند و بهم محاسباند و بالاخره نقشه کامل راه آهن را درست کند با این حال باز در این لایحه دو مهندس دیگر میخواهند استخدام کنند یکی به اسم معاون مستر پلند و یکی هم بعنوان عهده داری نقشه ها اینها در کمیسیون از دولت توضیح خواستیم توضیح کافی ندادند مثل اینکه يك نفر مهندس لازم دارند که این نقشه جات کوچک و تیکه تیکه را کلاسه کند و مرتب و منظم کند در صورتیکه معاون مستر پلند باید این کار هارا انجام دهد، معاون مستر پلند چه خواهد کرد که حالا لازم شده است بروند يك نفر مهندس بلژیکی بیاورند که نقشه های نا منظم را منظم کند و کلاسه کند. در قسمت های مواد بعدش هم لایحه دولت خیلی مبهم و پیچیده بود ولی کمیسیون بودجه آنها را اصلاح کرد مثلاً راجع به کرایه منزل و خرج سفر و غیره اینها را کمیسیون اصلاح کرد

و با اینکه کمیسیون اصلاح نموده معذالك منقح نیست برای اینکه بنده يك عرضی میکنم برای خرج ابواب و ذهاب مهندس از اروپا در صورتیکه حاج امین اصفهانی در کمیسیون بودجه بودند گفتند خرج مسافرت از طهران تا پاریس یکصد و شانزده تومان است ما آنجا پیشنهاد کردیم که یکصد و شانزده تومان را یکصد و پنجاه تومان فرض میکنیم که رفتن و برگشتن آن سیصد تومان باشد ولی باز دولت قبول نکرد و اصرار داشت که حتماً چهار صد تومان باشد و هم چنین راجع به امریکا خرج متوسطش چهار صد تومان است که رفتن و برگشتن آن هشتصد تومان میشود و باز دولت قبول نکرد و اظهار کرد که باید همینطور که نوشته شده باشد و هم چنین راجع به منزل و کرایه و خرج سفر دولت يك مخارج زیادتری قائل شده بود مثل اینکه آنها يك مردمان فوق العاده هستند و ابدأ زندگانشان مربوط به زندگی ما نیست فوق بشرند و از برایشان این طور حقوق معین کردند، علاوه بر خرج سفر و کرایه منزل و فلان. مخارج طبخ و غیره هم معین کرده بودند که بعضی را کمیسیون بودجه زدوده است و بعضی دیگر هست که در موقعش بنده عرض خواهم کرد رئیس - آقای یاسائی

یاسائی - آقای دشتی در کمیسیون بودجه هم این فرمایشات را فرمودند و حالا هم تکرار میفرمایند. وقتی که دولت لایحه را آورد بمجلس برای کشیدن خط آهن و مجلس هم اجازه داد در آنجا دولت پیشنهاد کرده بود که ساختمان راه آهن را به کمپانیهای خارجی واگذار کند و دولت میخواست بطور مناقصه آنرا به کمپانیها واگذار کند خود ما بالاخره مخالفت کردیم و گفتیم نتیجه مناقصه معلوم نیست ممکن است پیشنهادات مناقصه از طرف يك کمپانیهای برسد که از نقطه نظر صرفه جوئی ناگزیر باشیم قبول کنیم در صورتیکه صلاح ما نباشد که ساختمان راه آهن را واگذار به آنها کنیم بالاخره مذاکرات زیادی در مجلس شد تا روزی که گذشت، این بود که بنا شد خود دولت مباشرت کند ساختمان راه آهن و لوازمی را که میخواهند آنرا بمناقصه بگذارند و

تهیه کند و مهندسی هم که برای اینکار میخواهد استخدام نماید، اینطور قانون از مجلس گذشت و مجلس اجازه نداد که دولت ساختمان راه آهن را چه جزاً و چه کلاً به يك کمپانی خارجی بطور مناقصه واگذار کند، این نظر آنوقت ما بود ولی حالا شاید ما عقیده پیدا کرده باشیم که اگر ساختن راه آهن را به کمپانیهای خارجی واگذار کنیم سریعتر ساخته شود چنانچه راجع به ریل در دوره پنجم ما قانونی گذرانیم که خودمان کارخانه آهن ذوب کئی تهیه کنیم و آهن استخراج شود و متخصص هم برای این کار استخدام نمائیم و وسائل استخراج معدن آهن را فراهم نمائیم و ریل بسازیم و آن ریل را کار کنیم. بعد فهمیدیم که عملی نیست و ناگزیر شدیم که آن قسمت قانون را در قانونی که بعد گذرانیم نقض کنیم و اجازه دادیم که دولت ریل را هم مثل سایر لوازمات بخرد. آنوقت این فکر را داشتیم شاید فکر آقای مدرس بود که حتماً آهن ذوب کئی باید در این مملکت بیاید و ریل ساخته شود و بعد راه آهن کشیده شود شاید آن فکر از روی مطالعه نبود و خودشان هم تصدیق کردند که با این ترتیب عملی نیست باید ریل خرید و هر وقت کارخانه دائر شد و توانست ریل بدهد آنوقت البته خریده نمی شود. این قانونی که اخیراً گذرانیم که ساختن راه آهن را اجازه بدهیم که دولت بسازد شاید چندان از روی مطالعه نبود و حالا که ما فکر می کنیم می بینیم که اگر ما این کار را به کارخانه های خارجی واگذار کنیم بهتر است زیرا آن کارخانه وسائل را حاضر دارد و ممکن است يك صرفه جوئی بیشتری بکنند. پس بموجب آن قانون دولت ناچار شد خودش يك تهیه هائی به بیند و يك زمینیه هائی تهیه کند و شاید يك خسارانی هم متوجه شده که اگر میخواهیم از مفاد آن قانون عدول کنیم و از حالا بگروئیم دولت ساختن راه آهن را واگذار کند به کمپانیهای خارجی چون دولت يك کار هائی کرده

است شاید قابل جبران نباشد. ولی اگر دولت موافقت کند از حالا با قید اینکه خساراتی که بموجب آن قانون متوجه شده است ممکن باشد تدارک آن خسارات بشود و از حالا قرار گذارده شود که ساختمان راه آهن را بطور مناقصه به کمپانیهای خارجی واگذار کنیم که زود تر ساخته شود بنده هم موافقم. ولی مادام که دولت این نظریه را اظهار نمیکند ما هم ناچاریم از نظریه دولت متابعت کنیم. ولی نماینده دولت در کمیسیون بودجه اظهار کرد که ما ناگزیریم برای امتحان چند فرسخی راه آهن بکشیم که یک زمینیه برای مناقصه بعد بدست بیاید که اصلاً خط آهن در ایران چه در قسمت کوهستانی و چه در قسمت صحرا چه جور خرجش می شود. برای اینکه یک تفاوت بینی است بین اجرت عماله و لوازم راه آهن در ایران با سایر ممالک بجهت اینکه در ایران مزد عماله ارزان است ولی لوازم ساختمان که از خارج باید وارد شود گران و رو به مرافقه باید یک مقداری خط آهن بکشند و یک امتحانی بکنند به بینند که خط آهن در ایران چه قدر مخارج دارد. شنیدیم کمپانی بولی به دولت پیشنهاد کرده بود و اظهار عقیده کرده بود که خط آهن در ایران فرسخی چهارصد هزار تومان خرج دارد شاید هم همینطور باشد بالاخره ما که عمل نکرده ایم و امتحان نکردیم. پس بهتر این است که به لایحه این متخصصین رأی بدهیم که دولت مهندسی را که برای نقشه کشی با برای ساختمان راه آهن است استخدام کند و چند فرسخ از طرف جنوب و چند فرسخ از طرف شمال شروع به ساختن بکند و لوازم هم تهیه کند و بالاخره یک ملک و مأخذی برای مناقصه ها بدست بیاید زیرا یک ملکی را وقتی یک شخصی بخواهد اجاره بدهد یک حدی برای اجاره اش در نظر می گیرد و بعد بمزایده میگذارد که به بینند بیشتر اجاره می کنند یا کمتر، ما الان آن حد در نظرمان معین نیست و ما نمیدانیم که راه آن در ایران فرسخی صد هزار تومان خرج دارد، دو بیست هزار

تومان خرج دارد، قسمت کوهستانی یا صحرائی چقدر فرق دارد، اینها را باید معین کنیم یعنی یک چند فرسخی خط آهن بکشیم که یک اطلاعاتی حاصل شود آنوقت کمپانیهای خارجی هم که یک اطلاعاتی پیدا کردند بابک صرفه جوئی بیشتری حاضر میشوند برای ساختن راه آهن اما اینکه فرمودند نقشه برداری مگر چه قدر خرج دارد. بنده عرض میکنم که مستر پلند را ایشان هم تصدیق دارند که یک شخص متخصصی است او اظهار کرده است که در مدت یک سال نقشه برداری این خط شاید تمام نشود و اگر چنانچه عده مهندسی که به او میدهند کمتر از این باشد به این زودها کار از پیش نمیرود اگر عده را زبادتر کنیم البته کار زودتر انجام میگردد. اگر از روز اول مهندس بیشتری استخدام کرده بودیم مثلاً صد نفر ممکن بود تا حالا تمام شده باشد. بالاخره هر چه عده مهندس و نوچه مهندس افزوده شود البته از مدت کاسته میشود و هر چه از مهندس بکاهیم بر مدت افزوده میشود ولی ما طرفدار این هستیم که زود تر نقشه ها تهیه شود و کشیدن راه آهن شروع شود. این عقیده متخصص است که طرف اعتماد همه ما است. راجع به قسمت های دیگری هم که فرمودند از جمله (خرج سفر و اینها) خودشان اگر مراجعه بکنند به لوائح کنترانی که از مجلس گذشته است خرج سفرهایی که برای متخصصین معین شده خیلی بیشتر از این است و ما خرج سفر را جهة اروپا دو بیست تومان معین برای ایاب و دو بیست تومان برای ذهاب معین کردیم در صورتیکه گمان میکنم کم هم باشد و حتی برای امریکائی ها هم که بانصد تومان معین نمودیم برای ایاب و بانصد تومان برای ذهاب گمان میکنم کافی نباشد و بالاخره اگر بلیط درجه دویم هم بگیرد شاید خرجش بیش از این باشد.

کازرونی - شما رفته اید؟

باسائی - بنده که در خارج تحقیق کرده ام این خرج سفر کافی نیست ولی حالا چون کمیسیون بودجه رأی داد و دولت هم

موافقت کرده است این بود که راپورت داده شده، سایر قسمتهائی هم که فرمودند عرض میکنم تمام اینها بنظر متخصص این کار تهیه شده است. یک نکته دیگری فرمودند که چرا از ملل مختلفه (آلمان، فرانسوی، و غیره) استخدام میشود آنچه که بنده اطلاع دارم مستر پلند اظهار کرده است که همه متخصصین باید از آمریکا باشند ولی به جهانی دولت اینطور صلاح دانسته که آن قسمتی که بیشتر مربوط به نقشه برداری است از آمریکا باشد ولی قسمت های دیگر که راجع بامور ساختمانی و پل سازی است از ملل اروپا باشند مثلاً برای پل سازی از آلمان و برای قسمتهای دیگر از هر کجا که هست می آورند این اشکالی ندارد.

بعضی از نمایندگان - مذاکرات کافی است

کازرونی - بنده اخطار نظامنامه دارم

رئیس - بفرمائید

کازرونی - برطبق صریح قانون لوائح بایستی بیست و چهار ساعت قبل طبع و توزیع شده باشد، این برای اینست که نمایندگان قبل از وقت مطالعه کرده باشند و کور کورانه حرف نزنند و این لایحه بیست و چهار ساعت قبل طبع و توزیع نشده است....

بعضی از نمایندگان - دیروز توزیع شده است.

کازرونی - آقایان: اجازه بفرمائید. به بعضی ها صبح داده شده حاضر ثابت کنم. از یک يك آقایان سؤال کنید. بنده بی جا که عرض میکنم. و استدعا میکنم آقایان حرارت بخرج ندهند. مطلب دوم اخطار بنده این است که این لایحه باید به کمیسیون فوائد عامه برود و زرفته است. بنده یکی از اعضای کمیسیون فوائد عامه هستم اگر آقایان این را هم انکار بفرمایند نمیدانم! بنده عرض میکنم که زرفته است. سوم رفتن آن به کمیسیون خارجه است...

بعضی از نمایندگان رفته است

کازرونی - شاید فردا برود. ما که خبر نداریم و راپرتش بما داده نشده است و نظر کمیسیون خارجه بمجلس

نیامده است، باید بیست و چهار ساعت قبل راپرت کمیسیون خارجه توزیع شده باشد، بنده دیگر نمیدانم. آخر شما اگر خوردن احترام نظامنامه را نگاه ندارید دیگران هم همیشه اوقات قانونی را که می آورند بطور مفاجاتی است دیگر نمیدانم:

کی استوان - راپورت کمیسیون خارجه داده شده است.

کازرونی - کی؟ کجا؟ چاپ نشده، منتشر نشده است. رئیس - این خبر (کمیسیون بودجه) دیروز تقریباً یک ساعت بظهر توزیع شده است. اما قسمت راجع به کمیسیون خارجه داده شده است و قرائت می شود مطلبی هم ندارد که بیست و چهار ساعت قبل توزیع شده باشد. قرائت می شود.

کازرونی - کمیسیون فوائد عامه چطور؟

(خبر کمیسیون خارجه بشرح ذیل قرائت شد)

کمیسیون امور خارجه لایحه نمره ۳۹۵۱ دولت را تحت مطالعه و شور قرار و با راپورت نمره ۹۰ امرداد کمیسیون بودجه مطابقت داده و با راپورت مزبور موافقت نموده و به اکثریت آراء تصویب نمود.

رئیس - قسمت راجع بکمیسیون فوائد عامه هم

چون فقط در این لایحه تقاضای خرج شده بود به این لحاظ بود که اکتفا کردیم به دو خبر کمیسیون بودجه و خارجه. آقایان مذاکرات را کافی میدانند؟

بعضی از نمایندگان - بلی کافی است

کازرونی - بنده با کفایت مذاکرات مخالفم.

رئیس - بفرمائید.

بعضی از نمایندگان - مخالفت کردید.

کازرونی - آن دفعه اخطار نظامنامه داشتم. راجع به کفایت مذاکرات حالا مخالفم، استدعا میکنم توجه بفرمائید، اینکه عرض میکنم بنده مخالفم با کفایت مذاکرات علتش این است که از این مذاکراتی که شده است بنده ناچار چیزی نفهمیدم رفقای بنده هم همینطور

اجازه بدهید که يك قدری بیشتر صحبت بداریم و يك لایحه را حقیقه از روی عصبانیت نگذاریم والا همانطور می شود که آقای یاسائی در ضمن بیاناتشان فرمودند که در روز چنین رأی دادیم و بعد زدید کردیم بعد ایشان زدید را هم زدید کردند، ممکن است این رأی امروز هم فردا درش زدید شود همان طور که آقای یاسائی زمینه بدست دادند و بنده دیدم که همه فرمایشات روی شاید و اگر وفلان است پس بهتر این است که بیشتر مذاکره بکنیم. بعضی از نمایندگان - رأی بگیرید.

رئیس - رأی گرفته میشود به کفایت مذاکرات آقایان موافقین قیام فرمایند (اغلب قیام نمودند)

رئیس - تصویب شد. رأی میگیریم به شور در مورد آقایانیکه شور در مواد را تصویب میکنند قیام فرمایند (اکثر برخاستند)

رئیس - اکثریت است. ماده اول قرائت می شود (بضمون ذیل قرائت شد)

ماده اول - مجلس شورای ملی بوزارت فوائد عامه اجازه میدهد مهندسین و متخصصین ذیل را برای مدت دو سال استخدام نماید.

۱ - نه نفر مهندس آمریکائی که در دستجات نقشه برداری مشغول خدمت شوند حقوق این نه نفر در سال از سی و دو هزار دلار تجاوز نخواهد کرد.

۲ - يك نفر مهندس راه آهن آمریکائی برای معاونت مستر پلند با سالی هفت هزار و پانصد دلار

۳ - يك نفر مهندس ساختمان راه آهن آمریکائی که حد اکثر حقوق آن سالیانه هفت هزار و پانصد دلار خواهد بود.

۴ - يك نفر مهندس طراح پل و پل سازی از آلمان که حد اکثر حقوق آن پنجاه هزار تومان در سال خواهد بود.

۵ - شش نفر مهندس راه آهن از سوئیس یا آلمان برای ساختمان و غیره که مجموع حقوق سالیانه آنها از بیست و چهار هزار تومان تجاوز نخواهد کرد.

۶ - يك نفر مهندس که نقشه های فنی را عهده دار شود از بلژیک که حقوق سالیانه آن از سه هزار تومان تجاوز نخواهد کرد.

۷ - سه نفر مهندس بندر باختلاف رتبه از هلاند و آلمان که حقوق سالیانه آنها از دوازده هزار و چهار صد تومان تجاوز نخواهد کرد

۸ - دوازده نفر سر مباشر متخصص از آلمان. سوئیس امریکا و فرانسه که حقوق سالیانه آنها در حدود چهل هزار تومان خواهد بود

رئیس - آقای آقا سید یعقوب

آقا سید یعقوب - بنده خیلی تقدیس میکنم نظر آقای تقی زاده را که میفرمودند لوایح فوری يك ضروری برای ما دارد. بدبختانه در دوره ششم يك ترتیبی شده است که تمام لوایح فوری شده است. انحلال عدلیه فوری راه آهن فوری! وزارت داخله میخواهد خراب کاری کند بانسکیلات بدهد فوری! وزارت معارف الحمد لله چیز فوری ندارد، حقیقه این فکر فوری برای مجلس شورای ملی خوب نیست بواسطه خاطر اینکه دولتی هست دولت هدایت که حقیقه بنده به آن معتقدم میاید يك لایحه فوری می آورد و من چون به آن معتقدم مجبورم به لوایح آن رأی بدهم، چه کار کنم؟ بایباید اول بله را نگوییم یا حالا که گفتیم باید بایستیم و رأی بدهیم. لوایح بطور دو فوری می آید آنوقت ما گیر می افتیم. آن لایحه که در کابینه سابق راجع راه آهن آمده بود فوری بود. آن فکری را هم که امروز آقای یاسائی فرمودند دولت در آنجا داشت ولی چون دولت آن لایحه را بطور فوری آورده بود ما چون دل خوشی از دولت نداشتیم این بود که گفتیم شاید يك چیز بدی باشد این بود که آمدیم آن لایحه را در نظر

گرفتیم و ماده را زبرو زبر کردیم و بکلی خراب کردیم حالا گرفتار شده ایم، الان میخواهیم شروع کنیم به کشیدن راه آهن، حالا که میخواهیم این کار را بکنیم باید مثل جامعه ملل از تمام دنیا نماینده داشته باشیم و چهل و هشت نماینده دعوت کنیم و همه دول باید شرکت کنند که ما میخواهیم راه آهن بکشیم! جامعه ملل از ۴۸ دولت تشکیل شده است این جا هم باید ۴۸ نفر باشند و باید يك کاری بکنیم و تمام ملل بگوئیم که آی خبردار ایران میخواهد راه آهن بکشد. در کمیسیون بودجه که این لایحه مطرح شد ده نفر بودیم چهار نفر رأی ندادند و شش نفر رأی داد بنده و آقای دشتی و شیروانی و بامداد رأی ندادیم و شش نفر دیگر رأی دادند بنده در آنجا این مخالفت هارا کردم آقای وزیر معارف هم توضیحاتی دادند. بنده عرض میکنم چه چیز است که از تمام دول اروپا و امریکا باید متخصص و مهندس بیاوریم؟ و اگر يك دول دیگری هم بود ما خبر میدادیم که تو هم يك نفر را روانه کن، چه شده است؟! ایشان يك فلسفه گفتند دو فکر است که سبب شده که این کار را کرده ایم اگر ما میخواهیم تمام متخصصین را از يك دولت بیاوریم شاید آنوقت اطلاق چیز میشود. نمیدانم کفی گفتند؟ پس بهتر این است که ما میگوئیم بین المللی میکنیم که از همه دول يك نفر داشته باشیم. حالا آقایان فکر کنید که اگر میخواهیم بین المللی کنیم از امریکا و آلمان و بلژیک و فرانسه که آوردیم لابد سوئد و نروژ و دانمارک هم ممکن است سفیرشان وزیر خارجه را به بینند. آنها هم باید بیایند. آنوقت ملاحظه کنید دار الترجه که برای اینها باید دائر کنیم چه میشود و چه در خرج دارد؟! آخر اینها باید بروند توی راه ها با آن عملیات کرد و لری که باید در تحت او امر این مهندس و سر مباشر باشند کار کنند. مترجم را هم که از مدرسه امریکائی می آورند آنها هم خودش يك عبارات پیچیده و قلمبه میگوید که تمام عباراتش مسجع و مقفی است

و زبان او زبان لرد و کرد نیست، يك مترجم هم او می خواهد. آنوقت به بینید این پولی که ما تهیه کرده ایم برای راه آهن چون دولت میخواهد امتحان کند به بیند که دو فرسخ راه را میتوانیم بکشیم یا نه؟ بنده عرض می کنم والله نمیتواند، بنده غلط کردم آن رأی را دادم بنده عرض میکنم خوب است همان اعلان مناقصه بدهیم و حق من معتقدم که باید نقشه کشی را هم باید به مناقصه گذاشت، خودتان آقای رئیس الوزراء يك شخص نخبه کرده هستید در اروپا هم کار کرده اید میدانید که کمپانیهای اروپائی و امریکائی کار را آسان می کنند و مخارج را کمتر، آدم دارند، برای هر چیزی لوازمی دارند. ما يك ماده گذرانیم که لوازم را اعلان مناقصه بدهید. حالا عرض میکنم که همه چیز را اعلان مناقصه بدهید. ما اول فکر میکردیم که اگر اعلان مناقصه بدهیم یاروس میبرد یا انگلیس خیر این فکر نبراطی بود. بیائید اعلان مناقصه بدهید حتی نقشه برداری را هم اعلان مناقصه بدهید والا خدا شاهد است (شاید بنده در دوره هفتم نباشم) خواهید دید که این پول در همین مقدمات تلف میشود. خوب آقایان شاید چون لایحه در نظرشان نباشد عرض میکنم ماده اول نوشته است: نه نفر مهندس امریکائی که در دستجات نقشه بردار مشغول خدمت شوند. حقوق این نه نفر در سال از سی و دو هزار دلار تجاوز نخواهد کرد سه هزار و چهار صد و پنجاه دلار. برای هر يك نفر که در واقع سه هزار و پانصد تومان میشود و گفته اند چون از امریکا می آید خیلی عظمت دارد و باید انقدر حقوق داد این مهندسین متخصصین عالی مقام که نیستند خودشان هم تصدیق دارند، مثل بهلوان و نوچه بهلوان و بر نوچه بهلوان بعد در آن ماده که از برای مخارج و مصارف آنها دولت ناچار است بکند يك صحبت های غریبی در کمیسیون میکردند و حالا میخواهم حرفهای کمیسیونرا اینجا بزنم بکنفر از نمایندگان میگفتند ما نمیتوانیم آنها را از خارج بیاوریم

مجبور کنیم که زندگانشان را مثل ایرانی درست کنیم گفتم خیلی خوب پس باید حمام متحرك، منزل متحرك آشپز خانه متحرك و تمام چیز های متحرك براي يك نفر سر مباشر تهیه کنیم! آنوقت ببینید این پول عایدات انحصار قند و شکر به يك وجب راه آهن خواهد رسید؟ بنده عرض میکنم خیر نخواهد رسید. این است که بنده استدعا میکنم از آقای رئیس الوزراء که این فوریتی را که ما میخواهیم همین جا جایش است. بیایید بگذاشته بطور فوریت پیشنهاد کنید که دولت بعد از تجربیاتی که کرده دیده است که باید کار های راه آهن را بمنافسه بگذارد و گمان میکنم مجلس هم با يك شادمانی و با يك حس اقتصادی قبول کند و اعلان مناقسه هم برای تمام چیزها حتی نقشه برداری به تمام دنیا بدهیم و الا اگر ما میخواهیم همه چیز را تجربه کنیم نمیشود. آقای باسائی چیز غربی فرمودند که این کار را در مقام تجربه بگذاریم خوب است در سایر چیز ها تجربه کنید، در وزارت داخله تجربه کنید. در سایر جاها تجربه کنید ولی در این مسئله بنده عقیده دارم که اگر این جور اجازه بدهید این پول را خرج کنند و تجربه کنند در فرسخ اول دولت میباشد برای اینکه این مخارج سنگینی را که دولت در نظر گرفته کاملاً این پول را از بین میبرد، این بود مخالفت من با این لایحه.

وزیر معارف - اگر چه دولت این لایحه را با قید فوریت تقدیم مجلس کرده است ولی در عین این حال در حدود وسائلی که داشته است دقتهای لازم را مبذول داشته است. علت اینکه تقاضا کرده است که فوریت طرف توجه شود دو چیز است. یکی پیش آمدن تعطیل مجلس و دیگر تعیین تکلیف برای مستر پلند و سایر مهندسینی که برای راه آهن آورده ایم. در جواب بیانات آقای آقا سید یعقوب البته يك جمله را اجازه میدهند عرض کنم، فرمودند دولت در چندی قبل اظهار عقیده کرد و ایشان چون آن لایحه با قید عجله و فوریت

انتخاب و استخدام کرد که به کمک آن عده در آن موقع با زودتر این عمل نقشه برداری تمام شود. نظر دولت این است که تسریع در این قسمت بکند نقشه را بردارند و نقشه برداری این خط هم هیچ مانعاً الجمع نیست با اینکه فردا يك قسمت از این خط با تمام این خط را به يك کپانی ساختمانی بمنافسه بدهد. باین جهت در این لایحه قسمت تسریع در نقشه برداری را دولت پیشنهاد کرده است و در نظر گرفته است که نه نفر کمک مهندس از آمریکا...

کازرونی - برای ساختن راه؟

وزیر معارف - ساختمان غیر از نقشه برداری است معمار غیر از بنا است اینها مسائل فنی است و این جا جای مشورت در امور فنی نیست و بالاخره حساب کردند که نه نفر مهندس دیگر لازم است که برای کمک با دستجات مهندسی سابق تهیه شوند که زودتر نقشه این راه برداشته شود و این نه نفر را معین کرده اند از آمریکا استخدام شوند، البته آقایان تصدیق میفرمایند که مهندس هم مثل عالم های دیگر به یکی از علوم است و درجات دارد البته يك مهندس خیلی عالیمقامی است مثل پلند که باید بیست هزار تومان باز یادتر در سال به او پول داد و يك مهندس است که درجه اش پائین تر است و باید کمتر داد. این استدلالی را که آقای دشتی فرمودند (که عملیات در آنجا در ماه دیست، سیصد دلار میگیرند و چطور شده است که ما میتوانیم از آنجا مهندس بیآوریم که در سال سه هزار یا سه هزار و پانصد دلار بگیرد) وارد نیست. اولاً مسؤل این کار خود پلند است و پلند میگفت در آنجا ما يك عده جوان هائی داریم که از مدرسه بیرون آمدند و یکی دو سال هم در عمل تجربیاتی کرده اند، ما این جور مهندس می خواهیم بیآوریم نه يك مهندسی که پانزده سال در ساختمان خط آهن فیلادلفی کار کرده باشد ما آن جور مهندس میخواهیم چرا؟ بواسطه اینکه ما اینها را برای این کار میخواهیم

که زیر دست مهندس نقشه بردار باشند و اینها برای این کار کافی هستند و حالا اگر چنانچه بگردد مهندسی که بدر کار بخورند بایول کمتری میخواهیم استخدام کنیم این صحیح نیست. وحتماً باید رفت يك مهندسینی آورد که ده هزار دلار، پانزده هزار دلار، بیست هزار دلار در سال به آنها بدهیم این يك مطلبی است! بنا بر این اگر میگویند برای این کار هم مهندس عالیمقام میخواهید ما اصراری نداریم. در هر حال اگر ما میخواهیم تسریع شود در امر نقشه برداری باید نه نفر کمک مهندس به مستر پلند بدهیم و او هم میگوید که باید نه نفر کمک مهندس بمن بدهید و الا اگر نخواهید که با همان دستجات سابق کار کنید تسریعی در امر نمیشود در صورتیکه دولت معتقد است که باید تسریع شود و البته مجلس شورای ملی هم به تسریع این امر نظر موافق دارد، باین جهت نه نفر مهندس معاون و کمک خواسته بامسئولیت خودش و سایر قسمتها هم از روی این اصل است و خیال میکنم که در هر قسمتی از این قسمت ها که توضیحات بیشتری آقایان میخواهند ممکن است بفرمایند آقای رئیس الوزراء حاضر هستند و بنده هم به آن اندازه که اطلاع دارم و در جریان بوده ام حاضر ام جواب عرض کنم ولی همینقدر عرض میکنم که يك ماه تمام در هفته دو جلسه سه جلسه دقتهای کامل در این لایحه شده و تمام اطراف کار سنجیده شده است. يك قسمت از این لایحه راجع به شروع ساختمان است. اینرا هم عرض کنم از قسمت شمال از بندر جزر سمت طهران تا یکماه قبل تقریباً با بیست روز قبل که بنده اطلاع دارم بیش از یکصد و پنجاه کیلومتر نقشه برداری شده است و حاضر است که میتوان شروع به ساختن خط آهن کرد و در قسمت جنوب هم از خور موسی به سمت طهران در حدود سیصد و پنجاه کیلومتر نقشه برداشته شده است و عقیده مستر پلند و نظر دولت این است که برای پنجاه روز دیگر تقریباً شروع شود به ساختمان اولیه راه آهن که عبارت

از تطبیح راه است یعنی آن جاهائی که باید سنک بریزند میریزند و محکم می کنند و بعضی جاها هم که تپه دارد باید تپه ها را بردارند و راه را حاضر کنند برای گذاشتن ریل . این ساختمان اولیه است . يك قسمت از این لایحه برای استخدام يك عده مهندس است برای نقشه برداری که مرحله اولیه است و برای شروع به ساختمان که مرحله دوم است و البته اگر چنانچه مساعدت باین قسمت بشود برای پنجاه روز دیگر شروع می شود به این قسمت و چنانچه نشود البته به تاخیر خواهد افتاد اعلان مناقصه عمومی هم برای لوازمات تا آخر این هفته حاضر خواهد شد و بمعرض افکار عمومی گذارده می شود و در تمام مهالکی که این قبیل کارخانه جات را دارند اعلان خواهد شد که در صد کیلو متر شمال و سیصد و پنجاه کیلو متر جنوب که نقشه برداری شده شروع شود و مقدار زیادی هم لوازم حفر و کندن زمین است مثل بیل و کلنگ و غیره که آرا هم خریدش را پیش بینی کرده اند بنا بر این با این قسمت لازم میدانم که بیشتر توضیح بدهم دولت این لایحه را تقدیم مجلس کرده است .

جمعی از نمایندگان - مذاکرات کافی است .

رئیس - پیشنهادها قرائت میشود . پیشنهاد دکتر رفیع خان امین .

(بنحو ذیل قرائت شد)

پیشنهاد میکنم کلیه مستخدمین فنی راه آهن از يك ملت استخدام شود و از آن ملتی استخدام شوند که برای ایران مقرون بصرفه میباشد .

رئیس - آقای دکتر رفیع خان

دکتر رفیع خان (امین) - در این لایحه که راجع به استخدام متخصصین فنی بمجلس آمده است مستخدم از شش ملت مختلف اسم برده شده است و شاید در بدو امر هم بنظر چنان نیاید که بهتر است برای ما که از ملل مختلف باشند و حتماً دولت يك نظریه هائی داشته است که خودش را ذیحق دانسته که این لایحه را اینطور

تنظیم کند . ولی بنده گمان میکنم که اگر قدری دقت شود معایب این اختلاف ملل بودن معلوم شود . باید بدانیم که این متخصص را که برای راه آهن می آورند در هر مورد باید نشر يك مساعی بکنند تا برای ما راه آهن درست شود و از آنطرف هم همه میدانیم که ساختمان دماغی ملل مختلفه از هم خیلی خیلی فرق دارد یعنی طرز تفکر بکنفر بلژیکی با طرز تفکر بکنفر امریکائی بهمان اندازه با هم فرق دارد که طرز تفکر بکنفر ایرانی با بکنفر افریقائی و نباید فرض کرد که چون همه شکل هم هستند و شاپو بپوشند باید حتماً دارای يك اخلاق و يك فکری باشند .

و همه میدانند که اختلاف نظر در يك امری چقدر اهمیت دارد . البته دولت فرض کرده است که از لحاظ سیاسی شاید بهتر باشد که از ملل مختلف باشند ولی این صلاح نیست از نقطه نظر سیاست داخلی ما و این يك نظریه است که بیشتر خوش بینانه است در واقع اشکالات در موقع عمل دیده میشود . این بود که بنده پیشنهاد کردم که همه اینها از يك ملت باشند برای اینکه ساختمان دماغیشان یکی باشد و در يك کاری که باید نتیجه مثبت بدهد باید با هم موافقت کنند و همه آقایان تصدیق دارند که اخلاق ملی خیلی مدخلیت در طرز کار دارد گرچه آنها در تحت اوامر ما هستند و باید کار کنند ولی مابین خودشان يك خورده حسابهائی دارند و مخصوصاً جنک های بین المللی بیشتر اهمیت به آن داده است . غیر ممکن است که يك نفر آلمانی با يك نفر بلژیکی بتواند تولید مساعی کند و این صدمه اش به راه آهن ما وارد میشود . این بود که بنده پیشنهاد کردم که از يك ملت باشند و بدیهی است که باید از ملتی هم باشند که برای خزانه مملکت ما مقرون بصرفه باشد و همان طور که آقای آقا سید یعقوب فرمودند باید بطور مناقصه باشد نا حد اقل معلوم شود .

رئیس - آقای بیات

مرضی قلیخان (بیات) - اگر آقای دکتر توجه فرمایند

وقتی که بنا شد راه آهن شروع شود مجلس تصویب کرد که از امریکا مستخدم برای این کار بیاریم و از همین نظر مستر پلند کنترات شد و آمد و مشغول عملیات شد . بعد هم یکعده دیگر از مهندسین که کنترات کردند و آوردند همه امریکائی بودند و در این لایحه آن نظریاتی که آقای دکتر فرمودند تمام ملاحظه شده ، يك قسمت آن نقشه برداری است ، قسمت نقشه برداری را الان سه چهار دسته مشغول کارند . همانطور که آقای وزیر معارف اظهار فرمودند چون میخواهند دستجات را زیاد کنند و عملیات را سریعتر کنند این سه نفر بر مهندس را پیشنهاد کرده اند که در تحت نظر آنها زودتر عملیات خانمه باند . پس در قسمت نقشه برداری کلیه مهندسین با امریکائی با ایرانی خواهند بود که این ها قسمت نقشه برداری را عهده دار خواهند بود و این از نقطه نظر صرفه هم همینطور که ملاحظه میفرمائید این سه نفر را از يك طبقه غیر مهمتری در نظر گرفته اند که البته مقرون بصرفه است که در تحت نظر این عده متخصصین که همین حالا مشغول کارند خدماتشان را انجام دهند اما قسمتهای دیگر ، قسمتهای اساسی و مهم میباشد از يك سنخ و يك رشته فکر باشد همین ملاحظه درش ملحوظ شده است مثلاً معاونی که برای مستر پلند مین شده است از امریکا است همینطور مهندسین نقشه کشی از امریکا هستند ولی يك قسمتهائی هست که از نقطه نظر فنی شاید يك ممالک دیگری باشند که بیشتر تخصص داشته باشند مثلاً در پل سازی یا سد بندی یا بندر اینها يك چیزهائی نیست که مربوط بکلیه عمل باشد و امریکائی بکنند در قسمت بندر يك متخصصی است در يك مملکت دیگر که بهتر اطلاع دارد و او را میگذارند برای این کار و در قسمت پل سازی از يك مملکت دیگری که بهتر اطلاع دارد استخدام میکنند از این نقطه نظر بوده که در هر نقطه که متخصص برای يك قسمت مخصوصی بهتر بوده از آن نقطه پیشنهاد کرده اند و آن نظری را که فرمودند ممکن است يك

اصطلاحی بین اینها باشد بهیچوجه اینطور نیست چون رؤسای اینها از يك سنخ هستند .

وزیر معارف - قسمت ۷ و قسمت ۸ در طبع يك اشتباهی پیدا کرده است . اینجا بطور عطف است و مقصود بطور عطف نیست بطور زدید است قسمت ۷ سه نفر مهندس بندر . اختلاف رتبه از هلاند با آلمان قسمت ۸ دوازده نفر سر مباشر از آلمان یا سویس یا امریکا . یا فرانسه . این مختصر را هم البته آقای دکتر رفیع اجازه میدهند که بایشان عرض کنم راجع به پیشنهاد ایشان اصولاً باید فکر کرد که آیا مصلحت مملکت هست که در حدود پنجاه یا شصت یا صد نفر متخصص عالی مقام از يك مملکتی بیآورد یا نیست ؟

بعضی از نمایندگان - خیر .

رئیس - رأی گرفته میشود بقابل توجه بودن پیشنهاد آقای دکتر رفیع خان آقایانیکه قابل توجه میدانند قیام فرمایند .

(عده قلیبی قیام نمودند)

رئیس - قابل توجه نشد . پیشنهاد آقای دشتی

(بشرح ذیل خوانده شد)

پیشنهاد میکنم فقرات ۱ و ۶ و ۸ از ماده اول حذف شود .

رئیس - آقای دشتی

دشتی - هم در مقدمه لایحه که دولت بمجلس تقدیم کرد و هم در مقدمه خبر کمیسیون تصریح شده است در تسریع نقشه برداری در صورتیکه در نقشه برداری هیچ تسریع لزوم ندارد برای اینکه شما میفرمائید نقشه برداری شده است . قسمت دیگرش هم یکسال دیگر بشود چه اهمیت دارد . شما میخواهید از دو طرف شروع کنید شما که نمیخواهید تمام نقاط مملکت را يك مرتبه شروع کنید . اینهاست که نقشه برداری شده است شروع کنید بعد بجای دیگر بپردازید . تسریع در نقشه برداری اینطور که

اینجا نوشته شده است به عقیده بنده لزوم ندارد. خود دولت هم در لایحه ضمناً اعتراف کرده است ولی معذک مهندسین را طوری کرده است که بنده مخالف هستم از این جهت بنده پیشنهاد کردم که فقره اول که نه نفر بر مهندس اسرینکائی برای نقشه برداری میخواهند حذف شود چون الان ما شش دسته نقشه بردار داریم که بنده خودم دیده ام و در روزنامه درج کرده ام و الان مشغول کارند و البته در ظرف يك سال اینها این کار را انجام میدهند. یکی دیگر فقره ۶ است که مینویسد بکنفر مهندس که نقشه های فنی را عهده دار شود این معنی ندارد. بکنفر مهندس را سه هزار تومان بدهند که نقشه ها را مرتب کنند. بالاخره مستر پلند معاون دارد، مهندس دارد دیگر احتیاج ندارد که بکنفر دیگر را بیاورند، بالاخره باید هیئت دولت در نظر بگیرد این عده که برای راه آهن جلب میشوند اگر از يك طرف منفعت دارد از يك طرف هم بجهت عده مضر برای مملکت است چون در تمام سواحل خلیج فارس یا جاهای سرحدی بازارها را ورشکست کرده اند. قاچاق پدر مردم را در آورده است شما باید در صرفه جوئی نهایت دقت را داشته باشید مهندس با اسم اینکه عهده دار نقشه باشد یعنی چه؟ بنده که نمی فهمم. مستر پلند نمیتواند نقشه ها را که در عهده اش است مرتب کند که مجبور شوند بکنفر مهندس بلژیکی استخدام کنند با فلان مبلغ؟ یکی دیگر مسئله دوازده نفر سر مباشر است بنده که هیچ نفهمیدم. از دولت هم پرسیدم آقای معاون وزارت فوائد عامه فرمودند سر مباشر متخصص است یعنی يك مدرسه در آلمان هست برای مباشرت که مباشر تهیه میکند. سر مباشر یعنی سر عمل بعد از این که شما مهندس ساختمان دارید مهندس درجه دوم دارید دیگر اینها را میخواهید چه کنید؟ ممکن است اینها را از ایرانیها استخدام کنید زیرا اینها متصل در راه هستند و باید به بینند مطابق دستور مهندس راه ساخته شده است یا خیر و به عقیده بنده ممکن است که از همین شاگردان

پهران مشغول کارند. این قطعات نقشه را که حاضر کردند پس از آن که تمام طول خط را دستجات مختلفه نقشه برداری کردند این نقشه ها غیر از ورق کاغذ است که بهای هم بچسباندن اشتباه از این جا است آقا تصور میفرمایند که وقتی آن نقشه ها را که يك قسمت از خرم آباد تا بروجرد و يك قسمت از بروجرد تا عراق است اینها را وقتی آوردند مثل کاغذ صحافی همینطور باید بهای هم بچسباندن. این طور نیست.

دشتی - بنده هم میدانم

وزیر معارف - پس گوش بدهید تا عرض کنم. بعد از اینکه نقشه های قسمتهای مختلفه برداشته شد بکنفر مهندس عالی مقام میخواهد که مطلع باشد از کیفیت نقشه برداری و قواعد علمی که تمام اینها را بر طبق قواعد علمی بر روی يك مقیاس معینی در روی يك صفحه دیگر ترسیم کنند. بنا بر این بکنفر مهندس میخواهد و به این جهت است که در اینجا قید شده است که بکنفر مهندس که نقشه های فنی را عهده دار شود. آقا میفرمایند (معاون پلند) يك لفظ بجای چند لفظ معین در عالم الفاظ ممکن است اما بکنفر بجای صد نفر در عالم عمل نمیشود. جناب عالی مدیر محترم يك روزنامه هستید شما هم داعی ندارید که باقی اعضاء و اشخاصی را که استخدام کرده اید استخدام کنید بکنفر معاون بیاورید که دفتر دار و منشی و معاون و مصحح و مطبعه چی و مترجم و تمام اینها بشود. چرا؟ برای اینکه بکنفر معاون آورده اید. اشتباه از اینجا است. معاونی که برای مستر پلند معین شده است برای کمک کردن بکارهای کلی است که وظیفه دار است مستر پلند مقام ریاست کلیه ساختمان خط آهن را دارد. پس بنابراین اگر باین منطبق باشد ما يك نفر آورده ایم دیگر مهندس و نقشه بردار لازم ندارد نقشه کشی خودش بکند، مهندس خودش باشد، بر مهندس خودش باشد، بالا مهندس خودش باشد. تونل را خودش بزند، اینطور نیست او بکنفر

آدمی است که مطلع است و متخصص است او را آوردیم که در تحت نظر او و در تحت دستور عملهای علمی و فنی که او میدهد این راه آهن ساخته شود. این اساس عملی نیست چون روز بروز هر قدر توسعه عمل و کار برای خط آهن پیدا میشود طبعاً کارها و وظایف رئیس کل زیاد میشود. این که درش نزدیک نیست. وقتی که کارش زیاد شد بکنفر معاون میخواهد که کمکش بکند و نمیشود معاونش گفت که تو بیا نقشه کش هم بشو. تونل را هم سوراخ کن پس مسئله معاونت ریاست کل متخصص راه آهن يك موضوعی است و موضوع تهیه نقشه و نقشه برداری و ترسیم نقشه جات بر روی يك صفحه چیز دیگر. اما اینکه فرمودند قسمت دوازده سر مباشر یعنی چه؟ در ساختمان بنائی های خودمان يك اصلاحاتی داریم، عمل داریم، مباشر داریم سر مباشر داریم، با عمل داریم، سر عمل داریم، و بکنفر هم داریم که باز ریاست میکند بر آن مباشرین و سر عملها سر مباشر معنایش این است. یعنی آن کسی است که سمت ریاست دارد بر اینها که جنبه مباشری را دارند نسبت باین کارهایی که در این ساختمان خواهد شد. و علاوه این سر مباشر که اینجا گفته میشود اینها باید از جمله مهندسی باشند که بتوانند دستوراتی که از مافوق آنها داده میشود به مادیات خود برسانند و کمال مواظبت را بکنند که آن دستوراتی که داده شده گاهلاً بموقع عمل و اجرا گذاشته شود. آقا تصور فرموده اند که با اصطلاح خودمانی این سر عمل که در اینجا هست آن کسی است که مواظب باشد که آن عمل بیل بزند و نخوابد. این مقصود نیست باید يك کسی باشد که مطلع بقواعد علمی باشد که اینجا را اینطور بکن اینطور تونل بزن و اینطور پل بساز اینها برای این است.

رئیس - رأی گرفته میشود به پیشنهاد آقای دشتی آقابانیکه موافقت قیام فرمایند.

(عده قلیلی قیام نمودند)

رئیس -- قابل توجه نشد. پیشنهاد آقای عمادی گویا دیگر موضوع ندارد ...

عمادی -- راجع به متخصصین ایرانی است (پیشنهاد ایشان بترتیب ذیل خوانده شد)

قسمت هشت از ماده اول بترتیب ذیل نوشته شود:
۸ - دوازده نفر سر مباشر از افراد داخلی که متخصص این امر باشند معین شود.

عمادی - مقصود بنده این است که بعد از اینکه يك مهندسی هستند که دستور هندسی را میدهند خوبست این دوازده نفر سر مباشر از داخله مملکت خودمان باشند که همینقدر نقشه را که مهندس داده است برطبق آن رفتار کنند این يك امر سهلی است و لازم نیست که از ممالک دیگر بیآوریم از این جهت بنده این پیشنهاد را کردم.

رئیس الوزراء - بنده برای اطمینان خاطر آقایان این است چند کلمه عرض کنم سر مباشر به آن معنی که آقای دشتی یا آقا میگویند نیست. ما قریب صدتا صد و پنجاه تا بایشتر سر مباشر لازم خواهیم داشت و همه اینها ایرانی خواهند بود این دوازده نفر کارگر استاد در حقیقت برای این هستند که تعلیماتی که از مقام ما فوق بهشان داده میشود همالطور که آقای وزیر معارف گفتند بفهمد و یکی دیگر هم این است که ساختمان راه آهن آجر و گل نیست يك کار هائلی است که باید با ماشین آلات بشود که عملیات ما بلد نیستند بکنند باید سر آنها باشد که اینهارا یادشان بدهد و الا سر مباشر به آن معنی که آقایان میگویند شاید دو بیست نفر لازم داشته باشیم و همه هم ایرانی خواهند بود.

عمادی - بنده استرداد میکنم.

رئیس -- پیشنهاد آقای فیروز آبادی

(اینطور خوانده شد)

پیشنهاد میکنم که سه نفر مهندس بندر تبدیل شود به بکنفر مهندس بندر

رئیس -- آقای فیروز آبادی

فیروز آبادی - عرض میشود که همه ملت ایران آرزو دارند که صاحب خط آهن بشوند ولی با این پیشنهاد هائی که میشود همه دارند مأیوس میشوند

بعضی از نمایندگان - اینطور نیست

فیروز آبادی - خوب این عقیده بنده است. نا بحال هیچ کاری از پیش رفته. يك کرور پول رفته است عنقریب باقیش هم خواهد رفت. این راه آهنی را که در طهران ملاحظه میفرمائید بکنفر مهندس بلژیکی آمد و در عرض چهار ماه نقشه اش را کشید و بدستشان داد و رفت اینجا وقتی عاملیت در کار باشد يك فرسخ و صد فرسخ فرق نمیکند. وقتی يك نفر بقاء يك عمارتی را میسازد البته صدتا عمارت دیگر هم میتواند بسازد. هیچ فرق نمیکند دیگر این همه مباشر و سر مباشر و مهندس لازم نیست ما که نمی خواهیم فوراً نقشه برداشته شود فرض کنید چند فرسخ را این مهندسی که هستند نقشه بر میدارند تا مشغول کار درست کردن شدند قسمت دیگرش را شروع میکنند ما اگر بخواهیم به اینطور پیش برویم صاحب خط آهن نخواهیم شد. حالا البته جواب هم به بنده داده میشود ولی خوب است آن جواب دهنده بوجدان خودش رجوع کند و به بیند با این ترتیب آیا ما صاحب خط آهن خواهیم شد؟ ما که پول زیادی نداریم و ثروت زیادی نداریم بنا بر این بنده این پیشنهاد را کردم دیگر بسته است بنظر آقایان

رئیس -- آقای حاج آقا رضا رفیع

رفیع - اولاً نماینده محترم باید فکر کنند که آیا ما راه آهن لازم داریم یا نداریم. وقتی که ما رأی دادیم که لازم داریم آن کسی را که آورده ایم هر چه میگوید باید دولت پس از دقتهای لازمه بیاورد بمجلس شورای ملی ما هم مطالعات خودمان را بکنیم و رأی بدهیم: شما میفرمائید سه نفر مهندس لازم نیست و بکنفر لازم است. شما که بهتر از او نمیدانید. او متخصص است و اینطور گفته است.

گفته میشود که ما در کشیدن تعجیل نداریم. خبر تعجیل داریم و زودتر از هر چیز باید راه آهن کشیده شود این نقشه بردارها وقتی که زیاد شدند البته این کارها را زودتر تمام میکنند. بالاخره وقتی نقشه های ما زودتر کشیده شد البته بعمل نزدیکتر شده ایم. شما هم باید موافقت بفرمائید که این عده زیادتر بشود و راه آهن هم کشیده خواهد شد. اینها مقدمات است و باید در مقدمات يك مقداری خرج کرد. يك خانه که شما میخواهید بسازید اگر يك مخارج مقدماتی در آنجا کردید نباید بگوئید هر چه داشتیم تمام شد. وقتی عمارت شروع شد آنوقت نگرانی رفع میشود. البته آقا هم موافقت خواهند فرمود که زودتر این لایحه بگذرد.

رئیس -- رأی میکنیم به پیشنهاد آقای فیروز آبادی آقایان موافقین قیام فرمایند

(چند نفر قیام نمودند)

رئیس -- قابل توجه نشد. آقای حقنویس پیشنهاد کرده اند فقره سوم و هشتم حذف شود. حقنویس - پس میگیرم.

رئیس -- پیشنهاد آقای ثقة الاسلامی

(اینطور خوانده شد)

بنده پیشنهاد میکنم در ماده اول نمره ۱ عوض نه نفر بر مهندس امریکائی نوشته شود نه نفر بر مهندس از دول غیر همجوار

ثقة الاسلامی - مقصود از این نه نفر بر مهندس امریکائی آن اشخاصی است که هیچ چیز بلد نیستند. چنانچه برای مالیه آورده اند و بولایات فرستادند که متأسفانه غیر از دلاکی و سر مردم را تراشیدند و مملکت را خراب کردن چیز دیگر بلد نیستند (نمایندگان اینطور نیست) پس حالا که ما مجبوریم بر مهندس بیآوریم از دول غیر همجوار باشد بهتر است. بجهت اینکه با نکت آن پولی که به آن امریکائیها خواهیم داد از بلژیک و سوئیس و آلمان میتوانیم بیآوریم مگر این راه آهن ما

غیر از راه آهنی است که در بلژیک و آلمان هست؟ ما يك نفر معاون برای مستر پلند می آوریم سالی هفت هزار و پانصد دلار لازم ندارد و بنده عقیده ام این است که سالی چهار هزار تومان باشد. بعلاوه میخواستم عرض کنم که ما يك مهندسی داریم که امتحان داده است و چندین هزار کیلومتر در روسیه و ایران راه آهن ساخته است و آن مسیو ترسکینسکی است حالا عوض اینکه ما بتوانیم از وجود ترسکینسکی استفاده کنیم ...

(خنده نمایندگان)

بکنفر از نمایندگان - ترسکینسکی.

ثقة الاسلامی - او را فرستاده اند در يك جای دور و درازی و در آنجا عوض هر عمله کاری می کند و ماهی چهارصد و پنجاه تومان حقوق میگیرد در صورتیکه می توانستند او را بیاورند. معاون مستر پلند کنند یا مستر پلند را معاون او بکنند و تمام کار هارا بکنند. اینجا مینویسد بکنفر مهندس ساختمان. آقای وزیر معارف فرمودند برای نقشه برداری است اگر این نقشه بردار است پس مهندس ساختمان لازم نداریم. در نمره چهار نوشته (بکنفر طراح پل و پل سازی) این که بکنفر مهندس متخصص لازم ندارد مهندس طرق و شوارع هم می تواند این کار را بکند (خنده نمایندگان) پس هر کسی که اسمش متخصص شد و اسم خودش را مهندس راه آهن گذاشت و به او اطلاق شد که این شخص مهندس است او هم باید بتواند پل بسازد و هم باید بتواند تونل بسازد و هم خط را درست کند. در قسمت شش مینویسد يك نفر مهندس که نقشه های فنی را عهده دار شود.

رئیس -- آقا: در پیشنهادتان توضیح بدهید

ثقة الاسلامی - بنده راجع به تمام ماده عرض دارم

رئیس -- باشد برای موقع دیگر.

رأی گرفته میشود باین پیشنهاد آقایان موافقین

قیام فرمایند.

(کسی قیام نکرد)

رئیس -- رد شد. پیشنهاد آقای دشتی.

(اینطور خوانده شد)

بنده پیشنهاد میکنم نه نفر بر مهندس از آلمان استخدام شود.

رئیس -- آقای دشتی.

دشتی - آقای وزیر معارف در جوابهایی که دادند مثل اینکه تازه ایشان از مدرسه عالی مهندسی بیرون آمده اند و بنده از پشت کوه دماوند آمده ام و بطور جدل حرف میزنند. مسائل و لواحق دولتی که مطرح میشود حقیقتاً یکمده میخواهند بحث شود و مطلب واضح شود و الا بنده هم میدانم که یک نفر مهندس بلژیکی را برای صحافی نمی آورند. بنده عرض کردم که مستر پلند معاون میخواهد چه کند و خودش و معاونش چه خواهند کرد؟ شما میفرمائید باید تنظیم نقشه هارا بکنند و در قسمت پیشنهادی که حالا عرض کردم باز تکرار میکنم. فرمودند چه ضرر دارد در صورتیکه بما بایک مبلغ قلیلی مهندس میدهند؟ بنده بهمین دلیل عرض میکنم که مهندس با این حقوق بما نمیدهند چون از گرانی امریکا ما هم بی اطلاع نیستیم و میدانیم که در امریکا قیمت عمده چه قدر است و میدانیم که از امریکا بشما با این مبلغ عمده خوب هم نخواهند داد و از قراریکه نماینده دولت در کمیسیون اظهار میکرد مستر پلند پیشنهاد نکرده بود که اینها از امریکا بیایند و دولت خودش خواسته بود که از امریکا بیآورد. بنده نمیدانم چه لزومی دارد که اینها از امریکا بیایند بنابراین این پیشنهاد را کردم.

وزیر معارف - بنده هیچوقت در مقام صحبت حاضر نبوده ام که نیش بزخم و خودم را محتاج به نیش زدن نمیدانم. از دوره چهارم و پنجم و این اواخر که بنده افتخار عضویت مجلس را داشته ام همه آقایان میدانند که بنده اهل نیش زدن نبوده ام. بنده مقصودم این نبود که شما از پشت کوه دماوند بیرون آمده اید و بنده از مدرسه مهندسی

نوشته شده است از فلان مملکت یا فلان مملکت و مقصود این است که از بین این ممالکی که در این جا نوشته شده است خارج نخواهد بود نه اینکه اجباری باشد که از هر چند مملکتی که در اینجا نوشته شده است از همه جا بیاورند. ممکن است بعضی را از آلمان بعضی را از هلند بیاورند یا اینکه خیر دلائلی برای اوقامه بشود و تمام این قسمت هائی که در این جا ذکر شده است از يك جا بیاورند. در هر حال بنده دیگر نمیدانم که بیش از این محتاج به توضیح هست یا نیست؟

دشتی - بنده پیشنهاد خود را مسترد میدارم.

رئیس -- پیشنهاد آقای دیبا.

(بشرح ذیل قرائت شد)

پیشنهاد میجام قلم ۳ بترتیب ذیل اصلاح شود:

یک نفر مهندس ساختمان از امریکا الی آخر

رئیس -- آقای دیبا

دیبا - این پیشنهاد بنده خیلی مختصر است و اصلاح عبارتی است اینجا نوشته شده (یک نفر مهندس ساختمان راه آهن آمریکائی) مقصود این است که رفع ابهام بشود. وزیر معارف - مقصود هم همین بوده است. بنده قبول میکنم.

رئیس -- پیشنهاد آقای کازرونی.

(بشرح ذیل قرائت شد)

پیشنهاد میکنم قسمت پنجم اینطور نوشته شود:

دو نفر مهندس راه آهن از سوئیس یا آلمان که مجموع حقوق سالانه آنها از هشت هزار تومان تجاوز نکند.

رئیس -- آقای رفیع پیشنهاد کرده اند جلسه بطور

تنفس تعطیل شود و امروز چهار بعد از ظهر تشکیل

شود. آقای حاج آقا رضا

حاج آقا رضا (رفیع) - عرض میکنم این مسئله

بین آقایان مسلم است که چند فقره کار هست که باید

بگذرد. و بعضی عقیده دارند که فردا و پس فردا هم جلسه باشد که کارها تمام شود. بنده برای اینکه آقایان فردا و پس فردا راحت باشند این بود که این پیشنهاد را کردم که اگر امروز عصر تمام شد بسیار خوب و الا فردا هم جلسه بشود و کارها تمام را تمام. حالا بسته است بنظر آقایان.

رئیس -- آقای ارباب

ارباب - بنده هیچوقت نمیتوانم بگذارم بین امروز عصر و فردا صبح وقتی ما کار داریم چه امروز چه فردا کار های مملکتی را ما نباید فدای راحتی خودمان بکنیم. لهذا بنده عقیده ام این است که آقای پیشنهاد خودشان را پس بگیرند و فردا صبح جلسه منعقد شود.

رئیس -- رأی میگیریم به پیشنهاد آقای رفیع آقایان

موافقین قیام فرمایند

(چند نفری برخاستند)

رئیس -- تصویب نشد

خطیبی - يك پیشنهادی برای روز چهارشنبه بنده کرده بودم

رئیس -- آخر جلسه تکلیفش معلوم می شود آقای

کازرونی.

کازرونی - در قسمت سه می نویسد یک نفر مهندس ساختمان راه آهن که اصلاح شد و قبول فرمودند در قسمت پنجم هم باز مینویسد شش نفر مهندس راه آهن از سوئیس یا آلمان برای ساختمان و غیره در هر صورت در هر دو قسمت مینویسد برای ساختمان راه آهن حالا اگر يك فرقی در بین هست که در اینجا ذکر نشده است خوب است اقلاً قائل نباشند که ما اشرفاً چیزی ملتفت شویم در هر صورت بنده که متظاهر بموافقت دولت بودم میل داشتم لوایحی که از طرف دولت می آید در خارج يك مطالعاتی کرده باشم که در اینجا برخلاف متظاهر اولی متظاهر بمخالفت نباشم لیکن در مقابل

ادای وظیفه مجبورم که يك چیزی را که درس مطالعه نکرده ام مخالفت کنم که عند الوجدان مسؤل نباشم. در هر حال بنده عرض میکنم که این رویه غیر مطلوبی است که تمام لوائح را از ما انتظار دارند که از دو فوریت هم بالاتر تصویب کنیم و رأی بدهیم. خو بست این رویه موقوف شود و يك توجه بیشتری داشته باشند و اینطور نباشد که هماروزی که گفتند فردا مجلس تعطیل میشود لایحه بیاورند به مجلس این چیزها خوب نیست و گمان میکنم صلاح نباشد، کم کم دارد امور مجلس فلج میشود.

وزیر معارف - راجع به قسمت ۳ که فرمودند يك نفر مهندس ساختمان راه آهن از امریکا قید شده است و در قسمت دیگر ۶ نفر و توضیحات کافی برای ایشان داده نشده است بنده خیلی مختصراً میخواهم توضیح بدهم مهندسين بقطعات و دستجات مختلفه از حیث مشاغلشان تقسیم میشوند. مقصود این است که آن کسی که سمت معاونت مستر پلند را پیدا میکند مهندس نقشه بردار نباید باشد، بر مهندس نباید باشد. چیزهای دیگر نباید باشد يك نفر مهندسی باید باشد که در ساختمان راه آهن تجربه و علم داشته باشند تا بتوانند معاون باشند. و اما اینکه در آخر نطقشان يك جمله فرمودند که دولت میخواست زودتر بیاورد. یادیر تر بیاورد عرض میکنم دولت مدتی است مشغول است در زمینه این لایحه و اساس خط آهن و تهیه اعلان مناقصه و غیر ذلك اقداماتی میکند و از طرف دولت قصوری نشده است و مقصود دولت هم این نبوده است که مجلس رانجت منگنه و فشار بگذارد این نظراً دولت نداشته و ندارد. قضایای مملکتی است تقدیم مجلس میکنند اگر مجلس ضرورت و فوریت آنرا تشخیص داد تصویب میکند و الا نمیکند و غیر از این هم دولت نظری نداشته و نخواهد داشت

رئیس - عده برای رأی گرفتن کافی نیست. دو فقره هم پیشنهاد شده است

(شرح ذیل خوانده شد)

تصدیق میفرمایند که کارهای مملکتی مقدم بر تعطیل مجلس است و تصدیق میفرمایند که باید اینطور شود.

رئیس - آقای ارباب

ارباب کیخسرو - موضوع فقط قسمت راه آهن نیست يك قسمت های دیگر هم جزو دستور است که معطل مانده. يك قسمت راجع به خود مجلس است و بنده مکرر از مقام ریاست خواهش کردم که جزء دستور بگذارند و آن لایحه تقریباً بودجه ۱۳۰۴ است که مکرر و زارنعالیه صورت آنرا خواسته است و این يك چیز بدی است که مجلس صورت حساب خودش را ندهد. بهر صورت تصور نشود که ما يك رأی داده ایم که مجلس تعطیل شود و دیگر نمیتوانیم حاضر شویم. خیر مجلس رأی میدهد و در هر موقعی هم که کار داشته باشیم فوق العاده حاضر میشویم و کار میکنیم. بنا بر این فردا هم می آئیم و مذاکره می کنیم. اگر يك قسمت های لازمی گذشت فيها و الا پس فردا هم می آئیم. بعد هم می آئیم تا کارها بگذرد. بعلاوه در مسئله روضه خوانی هم که در جلسه گذشته رأی داده شده است يك اختلافی پیدا شد و بنامش مجدداً بکمسیون مراجعه شود کمسیون محاسبات هم رأی خود را داده است و این مسئله هم باید بگذرد در هر صورت استدعا میشود که فردا هم جلسه شود اگر کارها تمام شد چه بهتر والا بعد هم می آئیم

رئیس - (خطاب باقی زوار) راجع بسؤالی که فرمودید ماده ۱۰۸ نظامنامه را نگاه کنید جواب شماره میدهد آقای بیات

مرآضی قلیخان (بیات) - بنده عقیده ام این است که کمسیون عرایض يك تکلیفی در این مواقع معلوم کند. از يك طرف مرخصی های دو ماهه و سه ماهه و چهار ماهه از آنطرف هم در اول و آخر و وسط جلسه می اجازه است که داده میشود و در موقع رأی باید معطل شویم که دو نفر سه نفر از بیرون بیایند تا رأی بگیریم بنده عقیده ام این است که کمسیون عرایض بکف دردی توجه کند و این مرخصی های وسط و آخر مجلس را ندهد که مجلس بتواند کار کند. اگر مرخصی است که بکمترتبه بدهند و اگر تعطیل است که سالی یکماه مجلس تعطیل میشود و اگر چیزهای دیگر است که بایستی ملاحظه کار مجلس را هم کرد.

رئیس - رأی میگیریم پیشنهاد آقایان ارباب کیخسرو و زوار که جلسه ختم شود و فردا صبح تشکیل شود آقایان موافقین قیام فرمایند (اغلب قیام نمودند)

رئیس - تصویب شد بقیه مذاکرات میباشد برای فردا چهار قبل از ظهر (مجلس نیمساعت بعد از ظهر ختم شد)

بنده پیشنهاد میکنم الان جلسه ختم و جلسه برای فردا صبح روز چهارشنبه مقرر شود. زوار پیشنهاد می کنم فردا صبح چهارشنبه جلسه منعقد شود کیخسرو

افسر - بنده مخالفم

رئیس - بفرمائید.

زوار - توضیح نداده چطور مخالفت میکنید؟

افسر - باید رئیس تشخیص بدهد.

رئیس - مخالف مقدم است.

زوار - ایشان چه می دانند که من چه میخواهم بگویم؟

افسر - بمقیده بنده این لوائح و این مطالب ولو اینکه روز چهارشنبه و پنجشنبه هم جلسه تشکیل شود نمیگذرد با این پیشنهادانی که می شود و مرخصی هایی که کمسیون عرایض میدهد آخر وقت که می شود عده کافی نیست و ما هم موفق نمیشویم. عقیده بنده این است که باید مجلس رأی بدهد که از دهم صفر تا دهم ربیع الاول تعطیل باشد یعنی پنجروز بر مدت کار مجلس بیفزائیم و غیر از این باشد گمان نمیکم با يك جلسه فردا کارها بگذرد. این است عقیده بنده و پیشنهاد میکنم اینطور شود.

رئیس - آقای زوار

زوار - اولاً خیلی مایل هستم که مقام منبع ریاست به بنده توضیح بدهند که چطور است که اول کسی که پیشنهاد میدهد حرف نزنند و توضیح ندهد و میفرمایند مخالف مقدم است؟ دیگر اینکه آقایان تصدیق میفرمایند که الان هیچکدام ما حواس اینکه يك کله حرف زنیم نداریم بدلیل اینکه هوا را ملاحظه کنید يك رك تکان نمی خورد. بنده با اینکه در این لایحه کاملاً موافقم که بگذرد حقیقه نمیدانم چطور باید رأی بدهم. این بود که این پیشنهاد را کردم و البته آقایان هم

قانون

اجازه مصرف هشت هزار تومان برای قنوات قزوین از محل اضافه عایدات ۱۳۰۵

مصوب جلسه دهم امرداد ماه یکهزار و سیصد و شش شمسی

ماده واحده - وزارت مالیه مجاز است از اضافه عایدات سنه ۱۳۰۵ مبلغ هشت هزار تومان برای قنوات قزوین

بشرح ذیل مصرف نماید

۵۰۰۰ تومان

برای قنات خیابان

۳۰۰۰ تومان

برای قنات شاه و قنات آخوند

۸۰۰۰ تومان

جمع

این قانون که مشتمل بر یکماده است در جلسه دهم امرداد ماه یکهزار و سیصد و شش شمسی بتصویب مجلس

شورای ملی رسید.

رئیس مجلس شورای ملی حسین پیرنیا